

Mødet mellem kriminalitetstruede unge og politifolk

Hovedopgave på Sociologi

Januar 2005

Udarbejdet af: Pernille Skovbo Christensen, eksamensnummer 4824

Vejleder: Allan Madsen

Antal anslag i alt: 94.360

Antal anslag i fodnoter: 9.295

1. Indledning og problemformulering.....	3
1.1. Problemstillingen omkring børne- og ungdomskriminalitet.....	3
1.2. Børne- og ungdomskriminalitet i et retsligt perspektiv	3
1.3. Udgangspunktet for SSP-samarbejdet	4
1.4. Børnerådet som projektstiller.....	5
1.5. Problemformulering.....	6
1.6. Begrebsafklaring og afgrænsning af problemformuleringens indhold	7
1.5.1. Kriminalitetstruede unge.....	7
1.5.2. Politifolk i Københavns området	8
1.5.3. Mødesituationer	8
2. Metodemæssige overvejelser	9
2.1. Projektets metodiske opbygning og analysestrategi.....	9
2.2. Empirisk grundlag og teoretisk tilgang i projektet.....	10
2.3. Metodemæssige overvejelser ved forskning med unge.....	12
2.4. Dataproduktionens forløb og lødighed	13
2.5. Ethiske overvejelser	14
2.6. Validitet og repræsentativitet.....	15
3. Videnskabsteoretiske tilgange til kriminalitet.....	16
3.1. Hvorfor bliver unge kriminelle?	16
4. Undersøgelse af problemformuleringen.....	19
– en diskussion af empiriske resultater og sociologisk teori.....	19
4.1. Undersøgelse og diskussion af karakteristika ved mødesituationer.....	19
4.1.1. Indledende teori om mødesituationer.....	19
4.1.2. Mødesituationer mellem kriminalitetstruede unge og det almindelige politi	20
- Om opførsel, adfærd og ansigtsarbejde -	20
4.1.3. Mødesituationer på gadeplan mellem kriminalitetstruede unge og SSP politifolk.....	23
Om samhandling, roller og forlegenhed -	23
4.1.4. Karakteristika ved SSP politiets hjemmebesøg hos kriminalitetstruede unge.....	29
- Om rollekonflikter, frontstage og backstage optrædere -	29
4.2. Undersøgelse og diskussion af de gensidige forventninger	31
4.2.1. Indledende teori om forventninger.....	31
4.2.2. Politiet og SSP politiets forventninger til de kriminalitetstruede unge.....	32
- Om stigma -	32
4.2.3. De unges forventninger til hinanden, til politiet og til SSP politifolk	35
- Om identitet og roller -	35
5. Konklusion.....	37
6. En Foucaultsk perspektivering af problemstillingen	39

1. Indledning og problemformulering

1.1. Problemstillingen omkring børne- og ungdomskriminalitet.

Kriminalitet blandt børn og unge er *ikke* blevet mere *udbredt* gennem de seneste år, men derimod er opmærksomheden på området skærpet ligesom anmeldelserne er blevet hyppigere. Undersøgelser viser, at andelen af lovlydige børn og unge i Danmark er steget gennem de sidste tyve år, men dog også at den grovere kriminalitet er blevet hyppigere¹ (jf. bilag 1 ”Børne- og ungdomskriminalitet i tal”).

En væsentlig årsag til at interessere sig for kriminalitet begået af børn og unge er derfor ikke ”at det er et stigende problem”, men derimod er en væsentlig årsag de bagvedliggende forklaringer og de følgevirkninger der er på kriminaliteten. Alt tyder på, at jo tidligere i livet den enkelte starter på at lave kriminalitet, desto større er risikoen for at vedkommende vil fortsætte med kriminaliteten som desuden vil blive af mere alvorlig karakter.

I det følgende skitseres den strafferetlige debat i forhold til problematikken omkring børne- og ungdomskriminalitet.

1.2. Børne- og ungdomskriminalitet i et retsligt perspektiv

”Straffesystemet er ikke et system, der inkluderer folk i samfundet. Det er et system, der ekskluderer. Vejen til straffesystemet er derfor vejen ud af samfundet, ikke ind i samfundet”(Balvig2002:10).

Balvig² er med udsagn som dette langt fra den eneste, der gennem tiden har pointeret at straf i form af bl.a. frihedsberøvelse ikke kan stå alene, hvis en optimal løsning i forhold til kriminalitetsproblemstillinger skal opnås. Når det kan hævdes at kriminaliteten blandt børn og unge procentvist er faldet gennem de seneste 20 år skal det således ikke ses som en følge af udviklingen i straffesystemet i form af hårdere og længere straffe. Ifølge Balvig er årsagen der imod blandt andet de unges øgede fremtidsdisciplinering, forstået som at de unge i højere grad end tidligere er optaget af fremtiden og eget livsprojekt.

Ikke desto mindre er strafaspektet som en hensyntagen til den almene retsbevidsthed afgørende at opretholde, og det er vigtigt at markere over for unge generelt at kriminel adfærd findes uacceptabelt. Dette er således en af to gode grunde til at samfundet reagerer når et ungt menneske begår lovovertrædelser, mens den anden grund er hensynet til den unge selv; samfundet må forsøge at få den unge tilbage på rette køl (Zeuner m.fl.2003:19). Disse to hensyn, hensynet til lovovertræderen kontra

---

¹ Bl.a. undersøgelser af juraprofessor Flemming Balvig fra Københavns Universitet og dr. jur. Britta Kyvsgaard fra Justitsministeriet.

² Flemming Balvig er kriminolog og professor i rettssociologi ved Københavns Universitets juridiske fakultet.

den almene retsbevidsthed, står imidlertid ofte i modstrid med hinanden, hvilket er et dilemma der ligeledes genkendes inden for andre felter som i det politiske felt, i befolkningen, i det retslige felt og i det administrative felt³. I det politisk-administrative system er der tradition for at lægge stor vægt på hensynet til lovovertræderen når denne er mellem 15 og 17 år. I den danske lovgivning eksisterer der regler der muliggør vægtningen af hensynet til den unge lovovertræder, i den forstand at konkrete afgørelser er åbne for skøn og vurderinger fra den enkelte dommer, politimester eller forvaltningschef. De seneste ti års udvikling går imidlertid mod et ønske om opstramning hvad angår voldskriminaliteten, og Folketinget vedtog følgelig både i 1994 og 1997 såkaldte voldspakker med forhøjede straffe for vold, men også med vægt på den forebyggende indsats i forhold til unge. Som en ny form for reaktion over for unge lovovertrædere indførtes i 1998 ungdomskontrakter som en del af lovgivningen omkring tiltalefrafaldet, hvor den grundlæggende ide er at den unge skal mærke en hurtig reaktion, og indgå aftale om uddannelse eller arbejde for at undgå egentlige sanktioner. Som følge af den kriminelle lavalder på 15 år, der har været gældende siden 1930, er unge under 15 år straffrie. Men da erfaringer viser at tidlig indsats i forhold til børne- og ungdomskriminalitet betaler sig for alle parter, ønsker samfundet ikke at lade kriminelle unge under 15 år i stikken. Dermed blev der skabt grobund for det vi i dag kender som SSP-samarbejdet som i det følgende afsnit vil blive skitseret i grove træk, da SSP-samarbejdet udgør en del af rammen for projektets problemstilling.

1.3. Udgangspunktet for SSP-samarbejdet

Som følge af bevidstheden om, at tidlig indsats over for børn og unge betaler sig for samfundet såvel som for den unge, er der siden slutningen af 1970'erne blevet arbejdet på at udvikle et samarbejde mellem Skoleforvaltning, Socialforvaltning og Politi, med henblik på kriminalitetsforebyggelse over for børn og unge. Det såkaldte SSP-samarbejde er et kriminalpræventivt projekt der har et overordnet kriminalitetsforebyggende formål. Siden 1998 har stort set alle kommuner haft et SSP-udvalg og der er nedskrevne formaliserede formål og betingelser for samarbejdet (jf. bilag 2 "SSP samarbejdets historie"). Samarbejdspartnere i de respektive regi, Socialforvaltning, Skoleforvaltning og Politi, arbejder med kriminalitetsforebyggelse ud fra hver deres forskellige betingelser, forskellige "kulturer", synsvinkler og mål der præger arbejdets rammer og dermed dets udførsel. Populært udtrykt kan man sige at i skoleforvaltningen beskæftiger man sig med alle, i socialforvaltningen beskæftiger man sig

---

³ Dilemmaet i forhold til hvorvidt retsfølelse og vedtagne love skal være styrende, og omvendt hvorvidt hensyn og egne værdier skal spille ind, har givet anledning til dels den retspositivistiske tænkning hos bl.a. Alf Ross og Viggo Benzon, dels den mere fortolkende tilgang som findes hos bl.a. Knud Illum og Vinding Knudsen. Hvorledes spørgsmålet forvaltes i praksis er et yderst interessant og væsentligt spørgsmål, der imidlertid ikke vil blive yderligere behandlet i nærværende projekt.

med personer der i en eller anden forstand kan karakteriseres som ”afvigere”, mens man hos politiet beskæftiger sig med egentlig kriminalitet. Politiets SSP-medarbejdere aflægger børn/unge og deres familier hjemmebesøg, såfremt den unge er blevet pågrebet i en kriminel handling uanset dennes karakter, og følger i det hele taget alle sager med børne- og ungdomskriminalitet der måtte være i deres nærområde. Denne *specifikke individorienterede* indsats retter sig mod unge lovovertrædere, mens en anden mere generel indsats retter sig mod unge hvis adfærd er ved at udvikle sig i uheldig retning. Dette i form af at politiets SSP-medarbejdere laver *opsøgende* arbejde på gadeplan i de områder af deres nærmiljø, hvor de på baggrund af erfaringer fra området, anmeldelser eller andet *formoder* der kunne opstå kriminalitetsproblemer. Endelig arbejder politiets SSP medarbejdere med en tredje form for *generel* indsats der retter sig mod alle børn og unge (SSPrapport2001).

Danske undersøgelser af det kriminalpræventive arbejde koncentrerer sig primært om de professionelles indsats og i meget lav grad om de unge, hvorfor det kan hævdes at der mangler effektevalueringer af hvad der virker bedst over for børn og unge. Denne mangel på viden er blandt andre Børnerådet⁴ stødt på og rådet har følgelig ytret et ønske om at få en række problemstillinger belyst som vi skal se i det følgende afsnit.

1.4. Børnerådet som projektstiller.

Det er ikke kun mellem SSP politifolk og unge men også mellem almindelige politifolk og unge at der jævnligt opstår mødesituationer, i forbindelse med politiets generelle almenpræventive arbejde (bl.a. patruljekørsel) og ved udkald til konkrete sager. Det er således en del af målsætningen med vores lovgivning at det almindelige politi og SSP politifolkene skal have en præventiv virkning og en vis effekt i forhold til de unge (og andre). Det er følgelig interessant at undersøge hvad der karakteriserer møder mellem politi og unge, om den ønskede præventive effekt opnås og hvilke gensidige opfattelser politi og unge møder hinanden med.

Ligeledes er det naturligvis interessant at vide hvilken effekt forældre/værger, pædagoger, socialrådgivere, lærere og andre voksne har med deres ofte langt hyppigere kontakt med børn og unge (fremover bruges for nemheds skyld samlebetegnelsen ”unge” for denne gruppe). Projektet afgrænser sig imidlertid til at omhandle kontakten mellem unge og *politiet* hvilket er en afgrænsning, der er valgt på baggrund af Børnerådets ønske om, at få problemstillingen belyst (se bilag 3 ”Børnerådet og deres opslag”). Gennem videnskabsbutikken har Børnerådet annonceret et aktuelt behov for at opnå viden i forhold til børne- og ungdomskriminalitet og forholdet til politiet. Der eksisterer ikke almen tilgængelig

---

⁴ Børnerådet er et statsligt råd, der skal sikre børns rettigheder. Rådet arbejder for børns ret til beskyttelse, indflydelse og omsorg. Børnerådet er politisk uafhængigt og kan derfor handle på baggrund af egne beslutninger (jf. www.boerneraadet.dk).

viden om, hvorledes de unge og politiet, herunder SSP-politifolk, gensidigt optræder over for hinanden i konkrete mødesituationer. Ser de unge alene politiet som en modspiller, som *"en løftet pegefinger"*, eller oplever de samtidig politiets SSP-folk som en form for medspillere, som *"en håndsækning"* til at komme tilbage på rette køl, blive hørt og forstået?.

En række SSP politifolk lægger meget arbejde i at nå ind til de unge for at hindre dem i at begå (yderligere) kriminelle handlinger. For nogle politifolks vedkommende er de sig måske *selv* bevidste om hvilke forventninger og opfattelser de møder de unge med. Men det gensidige syn på hinanden politi og unge imellem synes ikke at være (tilstrækkeligt) *ekspliciteret* således at dem der beskæftiger sig med unge, kriminalitet og/eller politiet i deres daglige arbejde, eller andre med interesse for disse grupper, har mulighed for at vurdere og revurdere synspunkter på området.

Når Børnerådet og jeg selv som projektskriver finder det vigtigt at belyse den gensidige opfattelse mellem politi og unge, skyldes det at manglende viden på området hindrer eventuelle forbedringer. På mange måder er projektet samtidig tænkt som en hensyntagen til børn og unge, de har ret til at blive hørt mener jeg også i sager omkring kriminalitet og politiet. Med hensynet til de unge for øje er det paradoksalt at jeg har fundet adgangen til at tale med unge særdeles vanskelig (jf. det følgende metodeafsnit), tilsyneladende i kraft af lærere, pædagoger, forældre og andre der omgås de unge til dagligt søger at beskytte gruppen mod (yderligere) stigmatisering. Selve ønsket om at beskytte er i og for sig forståelig og prisværdigt, men samtidig problematisk idet manglende oplysning og opmærksomhed også kan føre til stemping og stigmatisering gennem udvikling af fordomme og frygt for det fremmede⁵. Det er således min opfattelse og hensigt med projektet, at dette skal bidrage positivt ved at give indsigt og viden på et muligvis sårbart område men også et område, som det alt andet lige er nødvendigt fortsat at beskæftige sig med. Projektet er centreret omkring følgende problemformulering:

1.5. Problemformulering

Hvad karakteriserer mødesituationer mellem kriminalitetstruede unge og politifolk og hvilke forventninger har parterne til hinanden i mødesituationerne?

---

⁵ Det kan diskuteres (jf. Jørgen Goul Andersen i "Etniske grupper") om fokus på særlige problematikker kan ses som "benzin på bålet" eller som en "katarsis", dvs. "renser luften" og afmystificerer emner. Andersen mener at fokus på fx etniske grupper eller kriminalitet på kort sigt kan medføre, at politikere går frem og plæderer for hårdere straffe, strammere regler osv., men at de langsigtede følger er positive og værd at forfølge.

1.6. Begrebsafklaring og afgrænsning af problemformuleringens indhold

Besvarelsen af problemformuleringen vil bestå af en empirisk såvel som en teoretisk del, hvoraf den empiriske del vel at mærke udelukkende er baseret data indsamlet i *hovedstadsområdet* dvs. København og omegn⁶. Ligeledes skal det pointeres at projektets teoretiske del alene vil bestå af *mikrosociologisk og aktørbaseret teori*. Det er altså *ikke* også en analyse af hvilke makrosociologiske forhold såsom globalisering, samfundsmæssige diskurser, juridiske, socioøkonomiske eller politologiske forhold der påvirker mødesituationer mellem unge og politiet. Jeg er naturligvis bevidst om at mødesituationerne må indplaceres i en kontekst og ses i forhold til en række betingelser, men det er i dette projekt ikke sådanne makrosociologiske forhold jeg er interesseret i at vide noget om, men derimod de konkrete mødesituationer mikrosociologisk set. I det følgende vil en nærmere begrebsafklaring og afgrænsning blive gennemgået.

1.5.1. Kriminalitetstruede unge

Med gruppen af *unge* tænkes på personer i 10-17 års alderen. Det er særligt de 10-14-årige (dem under den kriminelle lavalder) jeg har været interesseret i at undersøge da det typisk er i den alder at unge begynder på at lave kriminalitet hvis det sker, og det er samtidig i den alder at de kan og bør nås i forhold til at hindre en kriminalitetspræget fremtid. Samtidig er det gruppen af unge under 15 år der er mest ubelyst i forhold til kriminalitetsspørgsmål i det hele taget. Det har imidlertid ikke været muligt at arbejde stringent med denne lave aldersgrænse hvorfor begrebsafklaringen munder ud i en definition af unge som 10-17-årige personer.

Gruppen af unge vil i nærværende opgave blive betragtet i forhold til kriminalitet frem for familie forhold, kultur eller religionsmæssige forhold, fritidsinteresser eller andre faktorer der kunne definere de unge i forhold til hinanden inden for gruppen. Det betyder også at jeg ikke yderligere vil skelne mellem de unges etniske oprindelse men vil diskutere kriminalitetstruede unge under et.

Med *kriminalitetstruede* unge menes unge der er i risikogruppe for at udøve kriminalitet i et eller andet omfang, enten fordi man tidligere har foretaget kriminelle handlinger, fordi man bevæger sig i en omgangskreds hvor der udøves kriminalitet, eller fordi man færdes på bestemte steder på bestemte tidspunkter hvor der hyppigt forekommer kriminalitet. Det kunne eksempelvis være hash-klubber, spilleklubber, andre former for natklubber mm.

---

⁶ Jeg har bevidst fravalgt af at beskæftige mig med Blågårdsplads - det blev jeg anbefalet undervejs og ville gerne lytte til mine respondenter og tage dem alvorligt. De hævdede at de unge der er så opmærksomme på sig selv og deres situation og hvordan det bliver anskuet ude fra, at de handler derefter, så der opnås ikke det samme resultat som ved at snakke med andre unge. Desuden pga. faren for yderligere stigmatisering af en gruppe der allerede føler sig udsat. Ligeledes har jeg fravalgt at beskæftige mig med fædregrupper – de fungerer meget forskelligt forskellige steder og det er derfor svært at indfange mere generelt gældende forhold på den måde.

Hvad angår kriminalitet og unge opereres der i andre sammenhænge⁷ med en inddeling af unge som hhv. ”lovlydige”, ”flertallet”, ”de erfarne” og ”gengangerne”⁸. *Gruppen af kriminalitetstruede unge* som jeg i nærværende projekt interesserer mig for er primært at finde blandt ”gengangerne” og ”de erfarne”, men også blandt ”flertallet” mens ”de lovlydige” ligger uden for dette projekts målgruppe. Det er i mellem denne bredt definerede gruppe af *kriminalitetstruede unge* og politiet/ SSP politifolk, at der opstår mødesituationer der er interessante at undersøge.

1.5.2. Politifolk i Københavns området

Jeg vil operere med to grupperinger inden for politiet:

De almindelige politibetjente som er ansatte inden for politiet der patruljerer og bliver kaldt ud til gerningssteder med henblik på at opretholde ro og orden. Hvis en ung person bliver pågrebet i eksempelvis butikstyveri, indbrud eller overfald er det i første omgang ”det almindelige politi” der bliver kaldt ud til gerningsstedet. Efterfølgende skrives der rapport på sagen og denne overlades typisk til stationens SSP medarbejder.

SSP politifolk er ansatte inden for politiet der arbejder på det kriminalpræventive område og er ”udlånt” på fuld tid til SSP samarbejdet. Der findes én fuldtidsansat SSP politibetjent på hver af Københavnsområdets stationer som så har ansvaret for sit nærområde. Her foretages præventivt arbejde bl.a. i form af information på skoler og patruljering på gadeplan i de unges kvarterer, og der foretages hjemmebesøg i forbindelse med kriminalitet begået af unge. Beslutninger om det videre forløb af disse sager tages alene af SSP betjenten *eller* i samarbejde med de sociale myndigheder, alt afhængig af sagens karakter og alvor.

1.5.3. Mødesituationer

Som beskrevet oven for er der typisk følgende mødesituationer mellem unge og politi:

---

⁷ Flemming Balvig opererer med opdelingen af børn og unge i forhold til kriminalitet i undersøgelsen ”RisikoUngdom” fra 1999, og siden har også andre anvendt samme opdeling, blandt andet inden for SSP samarbejdet henvises der til opdelingen.

⁸ Jeg har udbygget Balvigs inddeling ved at tilføje kriminalitetsformerne vold og hashrygning, da jeg i mit empiriske arbejde fandt disse former for lovovertrædelser hyppige blandt unge.

De lovlydige: Unge som ikke på noget tidspunkt har begået tyveri, hærværk eller på anden måde lavet kriminalitet, men som højst har stjålet penge, cigaretter eller spiritus fra deres forældre.

Flertallet: Omfatter unge, som har overtrådt en eller flere af straffelovens regler som fx mindre alvorlige tyverier eller få ganges hashrygning, men som aldrig har begået indbrudstyverier, biltyverier eller røverier. Flertallet er også dem, der muligvis har været indblandet i lidt håndgemæng eller useriøs hærværk, men som aldrig er blevet anmeldt her for.

De erfarne: Unge, der flere gange er blevet anmeldt for butikstyverier eller mindre sager om hærværk, og som 1-2 gange har begået relativt alvorlige tyverier som indbrudstyveri, biltyveri og røveri. Eventuelt har de været indblandet i (gentagne) mindre slagsmål, der har ført til anmeldelser og blandt de erfarne findes også unge, der hyppigt ryger og/eller sælger hash.

Gengangerne: Tre eller flere gange har disse unge begået relativt alvorlige indbrudstyverier, biltyverier eller røverier, og/eller de har (gentagne gange) udøvet vold mod andre eller udvist voldelig adfærd på andre måder.

- ved pågribelse i forbindelse med kriminelle handlinger bliver ”det almindelige politi” tilkaldt og den/de unge og politiet mødes
- ved almindelig gadepatrulje kan der opstå mødesituationer mellem unge og politiet, ligesom der forekommer mødesituationer på gadeplan, når SSP betjenten bevidst opsøger ”de unges væresteder”
- ved hjemmebesøg af SSP betjenten i den unges hjem i forbindelse med begået, eller formodet begået, kriminalitet af en eller anden slags. I dag aflægges der hjemmebesøg i *alle* tilfælde af lovovertrædelse, også blot den unge har stjålet for 5 kr. i et supermarked.

Afslutningsvist i denne begrebsafklaring og afgrænsning skal det bemærkes at problemformuleringen bygger på en hypotese om, at unge og politiet overhovedet har nogle *bevidste eller ubevidste* forventninger i forhold til hinanden, og at sådanne forventninger samt mødesituationer samlet set *har en betydning* for parternes videre forløb. I modsat fald ville problemformuleringen ikke være nær så interessant at undersøge. Hypotesen går ikke bevidst videre i forhold til at sige noget om, hvorvidt de respektive mødesituationer og forventninger er positive, negative, nedladende, dømmende eller andet. Projektets empiriske grundlag og den efterfølgende fortolkning af dette er således ikke bevidst blevet styret ud fra bestemte hypoteser. I det følgende metodekapitel vil samspillet mellem teori og empiri i projektet yderligere blive redegjort for, ligesom øvrige metodemæssige overvejelser vil blive klargjort.

2. Metodemæssige overvejelser

2.1. Projektets metodiske opbygning og analysestrategi.

Projektet er først og fremmest bygget op omkring Børnerådets ønske om at øge den empiriske viden i forhold til ”*mødet mellem kriminalitetstruede unge og politiet*”. Dermed var der fra start lagt op til at projektet blev overvejende empirisk vægtet, hvilket imidlertid viste sig at være et vanskeligere kriterium at leve op til end umiddelbart formodet. Det vanskelige bestod ikke i at etablere kontakt til politiet og SSP-medarbejdere inden for politiet, tværtimod vil jeg hævde at de politifolk jeg har været i kontakt med i projektforsøget har været yderst åbne og hjælpsomme. Men derimod har ”kriminalitetstruede unge” været en vanskelig gruppe at opnå kontakt til som allerede omtalt⁹. Ikke desto mindre lykkedes det gennem de seneste fire måneder at indsamle empirisk materiale der, i samspil med teoretisk materiale, kan belyse mødet mellem kriminalitetstruede unge og politiet fra ”begge sider af bordet” .

Forud for empiriindsamlingen fandt jeg det nødvendigt at tilegne mig et vist kendskab til feltet og til eksisterende undersøgelser og teorier på området. Derimod fandt jeg det ikke nødvendigt forud for den

⁹ Jf. desuden bilag 4 som illustrerer nogle forsøg på at skabe kontakt til feltet uden held.

empiriske undersøgelser at fastlægge teorier og specifikke hypoteser, der skulle være strukturerende for undersøgelsen, men valgte at lade empirien i sig selv være styrende. Efterfølgende søgte jeg teorier til at belyse og begribe det empiriske fundne.

I den forstand kan det hævdes at jeg benytter en *form* for abduktiv analysestrategi¹⁰, da jeg med udgangspunkt i empirien søger at komme bag om fænomenet ”kriminalitetstruede unge og politifolks gensidige forventninger og møde med hinanden”, og udsige noget om de bagvedliggende mekanismer og forklaringer (Olsen1997:149). Projektet tager videnskabsteoretisk afsæt i den fortolkende videnskab, dvs. de hermeneutiske og fænomenologiske retninger, idet viden søges igennem betoning af individets livsverden; det er hhv. de unge og politiets synspunkter, oplevelser og erfaringer der tillægges værdi som viden i projektet.

I forholdet mellem teori og empiri, betoner megen metodelitteratur styrken og vigtigheden i at anvende trianguleringsmetoder i form af undersøgelsestriangulering, teoretisk triangulering og/eller data triangulering (Denzin1989:237). I projektet er benyttet en form data triangulering i kraft af en omfattende kildesøgning til emnet. Ligeledes er der gjort brug af undersøgelsestriangulering i kraft af en alsidig empirisk tilgang, som vil blive tydeliggjort i det følgende afsnit.

2.2. Empirisk grundlag og teoretisk tilgang i projektet.

Det empiriske grundlag for projektet ville optimalt set bestå af flere fokusgruppeinterview med unge, dybdegående personinterview med såvel politifolk som kriminalitetstruede unge samt en lang række observationer over konkrete mødesituationer mellem parterne. Det har imidlertid ikke været mig muligt at opnå denne fuldstændige adgang til det empiriske felt, hvorfor empiriindsamlingen i høj grad har været styret af de betingelser jeg nu engang har været givet. Jeg havde ikke på forhånd nogle ”gatekeepers” der kunne skaffe mig adgang til feltet, eller insider-viden på området der kunne være mig behjælpelig. Jeg havde fra start en formodning om at Børnerådet som projektstiller havde de fornødne kontakter til empiriske felter, men det viste sig ikke at være tilfældet. Jeg har således søgt at skabe kontakter i gennem kommunen, via forskellige institutioner for kriminalitetstruede unge, via rådgivningscentre for unge, hos Foreningen for Yngre Kriminologer, og jeg har forhørt mig hos forskere på området som Flemming Balvig og ansatte på Socialforskningsinstituttet. Alle steder blev jeg bekræftet i at der ikke umiddelbart foreligger empirisk materiale på området, og at det er vanskeligt at skaffe sig adgang til at udarbejde et empirisk grundlag på området. Socialforskningsinstituttet har sidste år udgivet et studium af forskningslitteratur på ungdomskriminalitetsområdet og når til samme

---

¹⁰Induktion er en generalisering frem til kategorier, typologier eller lovmæssigheder ud fra observationer. Deduktion er rationel udledning af empiriske lovmæssigheder ud fra teori, som derpå testes, også kaldet den hypotetisk-deduktive metode. I abduktion tages der som i induktionen udgangspunkt i det empiriske, hvorefter man ved abduktionen forsøger at identificere det, der ligger bag det observerede, kategoriserede eller typologiserede (Olsen1997:149)

konklusion, at det kvalitative studie af helt unge i det kriminelle felt er stærkt underrepræsenteret i dansk forskning (Zeuner m.fl.2003 og Andersen m.fl.2002:8).

Jeg har således på eget initiativ kontaktet politifolk og SSP politifolk samt øvrige SSP medarbejdere, og derigennem arbejdet mig ind på området via ”sneboldmetoden”(dvs. mine respondenter har ”kastet bolden videre” og henvist mig til en yderligere respondent, der igen har henvist mig osv.). Via mine ”voksne respondenter” er jeg blevet sporet ind på *hvor* kriminalitetstruede unge typisk holder til, og jeg har på den baggrund opsøgt de unge. Projektets empiriske undersøgelsesdel udgøres således af en lang række samtaler på forskellige niveauer, hvoraf jeg har valgt at behandle og fremstille et væsentligt uddrag. Disse empiriske data vil være dem jeg baserer projektets analysedel på, og de kan findes som bilag bagest i projektet¹¹. Det drejer sig om følgende data:

- Tre interview med ”SSP politifolk”. Semistrukturerede enkelt-interview der genererer data om individers egen forståelse af livsverden, oplevelser og handlinger (Thagaard2002:83, Fog1997:111). Interviewet er fordelagtigt at anvende i forhold til problemformuleringen da der spørges ind til forhold hos individet (bilag 6 og 7).
- To interview med ”almindelige politifolk”. Sammenholdt med interviewene med SSP politifolkene kan eventuelle forskelle i de respektive opfattelser og handlinger i mødesituationer med kriminalitetstruede unge belyses (bilag 8 og 9).
- Observationsnoter fra syv timers (delvist deltagende) observation af SSP politiets arbejde med kriminalitetstruede unge på gadeplan, i klubmiljøer og på hjemmebesøg. Deltagende observation kan hævdes at styrke forskningsresultaters autenticitet (Adler m.fl.1994:379). (bilag 10)
- Fokusgruppeinterview med kriminalitetstruede unge samt feltnoter, fra uformelle samtaler med børn og unge i Københavnsområdet (bilag 11 og 12). Gennem samtaler med unge gruppevis frem for enkeltvis opnås et større og mere nuanceret udbytte. De unge udfordrer hinandens meninger undervejs og stiller spørgsmål og kommentarer til hinanden som jeg ikke ville være i stand til, da jeg ikke er indforstået med deres fælles livsverden, hvorfor metoden er yderst fordelagtig i dette tilfælde. Efter adskillige ufrugtbare forsøg på at opnå adgang til og ikke mindst tilladelse fra forældre/lærere/pædagoger til at samtale med kriminalitetstruede unge, måtte jeg i første omgang opgive metoden¹². I stedet valgte jeg et par aftener i træk at færdes på forskellige offentlige steder hvor jeg var blevet opmærksom på at kriminalitetstruede unge havde deres gang, for så at tale uforpligtende med de unge der. I den forbindelse kan der synes at være en række etiske og moralske forhold forbundne hvilket vil blive omtalt i afsnittet neden

---

¹¹ Blandt bilagene findes desuden spørgeguides til interview med unge, almindelige politifolk og SSP politifolk – bilag 5.

¹² Se bilag 4 der illustrerer forsøg på at skabe kontakt til feltet og til kriminalitetstruede unge.

for. Endelig fik jeg så adgang til et enkelt fokusgrupeinterview med otte kriminalitetstruede unge i alderen 13-15 år, hvilket var yderst givtigt ikke mindst i den forstand at resultaterne fra fokusgrupeinterviewet understøttede resultaterne fra mine uformelle gadesamtaler.

- Som et sidste led i undersøgelsestriangleringen skal nævnes den sekundære empiri der anvendes i projektet, i form af udgivelsen af 2004 ”Rodløs – samtaler med unge”. Her præsenterer tolv unge mellem 14 og 18 år, der alle er blevet dømt for mere eller mindre alvorlige kriminelle handlinger, deres respektive historier. I fortællingerne afdækkes direkte eller indirekte deres respektive forhold til politiet og hvordan de har oplevet mødet med politiet. Det skal dog nævnes at mødet med politiet ikke er udgivelsens omdrejningspunkt, men jeg mener ikke desto mindre at jeg med rette kan anvende relevante udpluk i udgivelsen.

Den teoretiske fortolkningsramme, der vil udgøre diskussions og analysegrundlag i samspil med det empiriske materiale, er baseret på Erving Goffmans mikrosociologiske teorier om mødesituationer mellem mennesker. Goffmans teorier er naturligvis udarbejdede i andre kontekster og med andre formål end det der ligger til grund for nærværende opgave. Således vil teorianvendelse kræve en form for operationalisering hvor den oprindelige teori tages ud af sin kontekst og diskuteres i forhold til en specifik analysegenstand, i dette tilfælde de politifolk og unge jeg har talt med. Afslutningsvist vil Michel Foucaults teorier blive inddraget som et perspektiverende bud på at belyse problemstillingen overordnet set.

Når der arbejdes med unge som er umyndige og på mange måder uoplyste er det nødvendigt at gøre sig nogle særlige metodemæssige overvejelser som vil blive gengivet kort i det følgende.

2.3. Metodemæssige overvejelser ved forskning med unge.

Med afsæt i overordnet metodelitteratur på området forholder jeg mig i det følgende til de forbehold der bør tages når der forskes med og i unge.

Vidensfeltet på området fremstår samlet set sparsomt og fragmenteret i metodelitteraturen. Forskning med børn og unge er af nyere dato og baggrunden for forskningsfeltets opkomst er dels en ændring i synet på børn som kompetente sociale aktører, der aktivt bidrager til at skabe deres egne livsprocesser, dels en ændring i opfattelsen af aldersbegrebet (Andersen m.fl. 2002:16). Alder kan anskues som en social konstruktion der bidrager til at opretholde et traditionelt autoritetshierarki og bekræfte en række forhåndsantagelser om hvad man tror børn og unge er eller ikke er. Det kan i denne sammenhæng hævdes at dette nyere børneforskningsperspektiv tangerer til at få en politisk dimension, som den feministiske forskning i sin tid gjorde ved at lade en hidtil usynliggjort minoritetsgruppe komme til

orde. Dette fordi det bl.a. hævdes inden for børne- og ungdomsforskning at alderskategorien bør negligeres i den empiriske forskning (Solberg 1991). Som et principielt udgangspunkt må de samme kriterier for forskningsprocessen opstilles hvad enten informanterne er børn eller voksne. Omvendt kunne man imidlertid mene at fysiologiske faktorer som hukommelse og sproglig formuleringsevne burde medtages i overvejelserne over forskning med børn og unge. Børns perception, hukommelse og refleksionsevne udvikler sig gradvist i 6-10 års alderen hvilket imidlertid ikke berører nærværende undersøgelse. Fra 11-12 års alderen er børns hukommelse lige så udviklet som voksnes og de fleste børn vil desuden være i stand til at artikulere deres opfattelser og synspunkter (Andersen m.fl.2002:23-25). Imidlertid peges der samtidig på at ikke alle spørgsmål er egnede til børn og unge hvis man vil opnå valide svar. Erfaringer viser at unge helt op til 15-års alderen er meget usikre på hvad deres forældres stilling og uddannelse er, og deres vurderinger af egen faglighed er temmelig uholdbare. Jeg har i dataindsamlingen søgt at undgå spørgsmål der er vanskelige at svare på for min målgruppe, vurderet i forhold til deres respektive alder, modenhed, formuleringsevner og umiddelbare sandfærdighed. Målgruppen i projektet er *ikke* i øvrigt omfattet af væsentlig mange metodiske komplikationer grundet deres forholdsvis høje alder.

Den empiriske børneforskning som konkret undersøgelsesstrategi har tendentielt været en etnografisk tilgang der indsamler data på baggrund af kvalitative interview og/eller deltagerobservation. Metoden lægger vægt på holisme og sætter de indsamlede data i forhold til den relationelle, sociale og kulturelle kontekst (Andersen m.fl.2002:17). Det er således en fordel og en validitetsstyrke at jeg har søgt en holistisk forståelse af politiet og de unges møde med hinanden ved at *observere møderne og samtale* med parterne, og ved at opsøge de unge der hvor de færdes. Jeg har ligeledes som metodelitteraturen foreskriver søgt at forholde mig kritisk og reflekterende til de unges udtalelser ved at sammenholde disse med deres kropssprog og konteksten, de finder sted i¹³. Der må tages det forbehold når der forskes med og i børn eller unge at de som respondenter ikke har den samme selvindsigt, selvforståelse og selvrefleksion som voksne, hvorfor deres udtalelser er mere tilfældige og situationsbundne. Jeg har således også forud for min fremstilling af det empiriske datamateriale med børn foretaget en frasortering af de udsagn der syntes uden valid mening.

I det følgende afsnit vil jeg yderligere diskutere interviewenes forløb og lødighed.

2.4. Dataproduktionens forløb og lødighed

Processen med at fremskaffe kvalitativt data i projektet er i høj grad foregået ved at jeg har fået respondenterne til at italesætte nogle forhold de ellers ikke ville have gjort. Dataproduktion foregår

---

¹³ tid, sted, venners tilstedeværelse, mistillid over for mig, min rolle som voksen osv.

således mellem informanter og ”forsker” (Thagaard2002:41) og jeg har i den forbindelse fundet det vigtigt ikke at lægge ordene i munden på respondenterne, men har samtidig undervejs været nødt til at lede respondenterne ind på det jeg gerne ville have dem til at udtale sig om. Jeg har gennemgående søgt at sikre mig opnåelsen af en fælles forståelse ved at stille uddybende spørgsmål, samle op på det der blev sagt, ved gentagelser og sproglige ”provokationer” undervejs. Det har ikke praktisk været muligt i alle tilfælde at konfrontere respondenterne efterfølgende med mine transskriberinger, kondenseringer eller tolkninger af de udførte interviews¹⁴.

Hvad angår dataproduktionens lødighed skal det nævnes at processen kan være blevet påvirket af kønsdikotomisering da et overtal af mine respondenter var modsat kønsmæssigt end jeg selv (Thagaard2002:179, Adler m.fl.1994:381)¹⁵. Desuden kan min tilstedeværelse under observationen af SSP betjentens møder med unge kan have haft en afsmittende effekt, som jeg dog ikke oplevede forstyrrende i forhold til ”det virkelige billede”. SSP betjenten bekræftede mig i øvrigt i denne påstand da jeg adspurgte ham i forbindelse med observationerne (jf. bilag10:2).

I det følgende gennemgås en række etiske overvejelser der er forbundne med projektet.

2.5. Etiske overvejelser

Det er forskerens etiske ansvar at sørge for at informanten forud for interviewet er indforstået med betingelser og formål med interviewet(Thagaard2002:18). Formålet blev grundigt fremlagt for politifolkene mens det ikke i samme udstrækning var muligt i forhold til de unge der således kun delvist blev informeret. Dette skyldes ikke en uvilje om at informere de unge grundigt men derimod deres utålmodighed, manglende interesse og manglende indblik i visse forhold. Dette faktum afføder en række etiske overvejelser.

Et begreb der diskuteres i denne forbindelse er ’informeret samtykke’¹⁶, der kan være problematisk at overføre til samfundsvidenskaberne, idet forskeren sjældent kender resultat og konsekvenser på forhånd. Desuden lyder kritikken af kravet om informeret samtykke at undersøgelser med fx skjult deltagerobservation ville være udelukkede, ligesom det ville være vanskeligt at gennemføre kritiske undersøgelser af betændte forhold som fx visse magtrelationer (Gundelach m.fl.1996:13). Jeg er forholdsvis enig i kritikken men mener samtidig det er vigtigt at bevare en fornuftig etisk holdning, taget den enkelte situation i betragtning. Særligt i situationer som denne hvor jeg er ”ny og forholdsvis

---

¹⁴ I de tilfælde hvor det praktisk lod sig gøre har respondenterne ikke ønsket at indvilliget i at følge op på det datamateriale, der er blevet produceret på baggrund af deres medvirken.

¹⁵ Jeg oplevede imidlertid ikke at denne problematik gjorde sig betydeligt gældende i dataproduktionen. Snarere oplevede jeg som kvinde en naturlighed i at udvise en troværdig uvished i feltet der gjorde, at mine respondenter blev eksperterne i vores samtaler og dermed mere samtalevillige og åbne.

¹⁶ begrebet stammer fra biomedicinsk forskning og betyder, at informanter har ret til alle oplysninger om mulige konsekvenser og alternative former i forhold til den forskning, de indgår i.

uerfaren som forsker i feltet” er det vigtigt at bevare en positiv kontakt til feltet i fremtidigt forskningsøjemed. Desuden mener jeg at man som forsker har en stærk menneskelig forpligtelse over for de respondenter der samarbejdes med undervejs. Særligt i tilfælde hvor respondenterne er hhv. politifolk med tavshedspligt i forhold til deres embede, og unge der ikke nødvendigvis er i stand til at gennemskue konsekvenserne af deres udtalelser. Følgelig ønsker jeg at beskytte såvel politifolk som de unge mennesker jeg har samtalt med undervejs i projektføreløbet, ved at sløre deres identiteter og ved ikke at misbruge deres åbenhed og udtalelser.

Man bør desuden overveje den sociologiske tolkning versus respondentens egen tolkning af det sagte (Winslów1991:22ff). Forholdet kan problematiseres kraftigt hvilket jeg imidlertid anser som værende et udpræget negativt syn på kvalitativ forskning, da jeg finder det nødvendigt at benytte sociologiske teorier for at kunne sætte sine informanternes udsagn ind i en bredere samfundsmæssig sammenhæng.

Endelig er det forskerens etiske ansvar at undgå at interviewene medfører uønskede konsekvenser for respondenterne(Winslów1991:31).Det er vigtigt ikke at bringe traumatiske erindringer eller følelser af utilpashed frem i respondenterne, hvorfor jeg under samtalerne konstant søgte at bevare en god stemning og at afslutte omkring et positivt samtaleemne.

I det næste afsnit knyttes nogle overordnede bemærkninger til validitet og repræsentativitet i projektet, og derpå indledes et teoretisk kapitel om ”videnskabsteoretiske tilgange til kriminalitet”.

2.6. Validitet og repræsentativitet

Forbehold der må tages i sammenhæng med dette forestående projekt omhandler primært udsigelser og resultaters omfang og styrke. Projektets resultater vil ikke være endegyldige men snarere er der tale om en valid belysning af et *udsnit* af danske politifolks møde med et *udsnit* af mindreårige kriminelle unge, og parternes gensidige forventninger til hinanden på det *pågældende tidspunkt* og i den *pågældende sammenhæng*. I forhold til politifolkene kan det eventuelt have præget situationen at jeg skriver projektet til Børnerådet, såfremt de har en holdning til denne instans. Det kan tænkes at politifolkene har søgt at moderere deres udtalelser og tilpasse deres holdninger til situationen, hvormed validiteten i princippet er svækket. I forhold til samtalerne med de unge kan det have påvirket situationen at jeg som ”fremmed, voksen kvinde” ikke garanteret har formået at vække den nødvendige tillid eller opbygge den fornødne forståelse for netop de unge der indgår i undersøgelsen. Desuden kan de unges ønske om at ville imponere, skabe respekt eller få særlig opmærksomhed have præget deres udtalelser og validiteten deri¹⁷.

---

¹⁷ Jeg har følgelig søgt at sortere overdrivelser, popsmarte bemærkninger og lignende fra i min forståelse og fortolkning af informanternes udtalelser.

På baggrund af mit empiriske materiale kan der ikke generaliseres i kvantitativ forstand hvilket imidlertid heller ikke er målet med projektet. Projektet er i den forstand ikke eksternt gyldigt men ikke desto mindre vil jeg påstå, at en række øvrige mødesituationer og forventninger mellem politifolk og kriminalitetstruede unge i høj grad vil være sammenlignelige.

3. Videnskabsteoretiske tilgange til kriminalitet

3.1. Hvorfor bliver unge kriminelle?

Der findes forskellige tilgange til den overordnede problemstilling omkring ungdomskriminalitet, som tager udgangspunkt i forskellige menneskesyn og videnskabsteoretiske paradigmer, som jeg i det følgende kort vil præsentere. Præsentationen skal tjene til give en forståelse for det syn på kriminalitetstruede unge der ligger bag nærværende projekt, og som tillige er det menneskesyn SSP samarbejdet implicit er baseret på. Det kan udledes af SSP samarbejdets formål at hensynet til de unge til dels vægtes, og at man ønsker at sætte tidligt ind over for de unge *fordi* faktorer som opvækstmiljø og sociokulturelle forhold påvirker de unge, hvilket er en opfattelse der kan tilskrives et bestemt menneskesyn som det vil fremgå af det følgende.

Forklaringsmodeller og bagvedliggende menneskesyn kan hævdes at være historisk bundne (Greve 1996:15ff.)¹⁸. I dag findes der imidlertid flere sidestillede forklaringer på kriminalitet som fænomen, hvoraf et udvalg vil blive præsenteret i det følgende.

De *biologiske* forklaringsmodeller tager udgangspunkt i det naturvidenskabelige eller positivistiske paradigme, og hævder eksempelvis at visse personer fødes med ”et kriminelt gen” dvs. som mere potentielle for at blive kriminelle end andre, eller at kriminalitet er en sygdom der via lægevidenskaben må behandles¹⁹(Jappe 1998: 17).

De mere *psykologisk baserede* forklaringsmodeller tager sit udspring i en gren af hermeneutikken og ser på graden af barnets udvikling af personlighed og sociale egenskaber, der gør barnet i stand til at indgå i forpligtende fællesskaber. Har barnet fx ikke lært at begå sig grundet svigt i familien udstødes

---

¹⁸ Før oplysningstiden blev mennesket anskuet som ”et religiøst menneske”; enhver forbrydelse var en synd overfor Gud og straffen var derfor, at påføre den skyldige Guds vrede. Sidst i 1700-tallet blev denne tankegang erstattet af tanken om det ”rationelle menneske”. Individet blev nu betragtet som et fornuftsvæsen og straffen blev deraf almenpræventiv. Synet på legemsstraffe ændredes og resulterede i 1800-tallet med de moderne fængsler. I sidste halvdel af 1800-tallet blev Darwin og Lombrosos tanker om ”det biologiske menneske” dominerende i diskussionen om kriminalitet og straf, hvilket fik store kriminalpolitiske konsekvenser. 1800-tallet var desuden præget af en sociologisk tankegang, hvor menneskets handlinger var anskuet som socialt bestemte og dermed tanken om ”Det sociale menneske”. Dette var opstarten til en egentlig kriminalsociologi (Greve 1996).

¹⁹ Tankegangen er ikke fremmed i nutidens samfund hvor nogle fx mener, at alkoholisme er en medfødt sygdom, der må erkendes for at kunne behandles og fjernes.

barnet måske af skole, kammerater og andre, og vil på et tidspunkt være potentiel kriminel, måske for at skabe opmærksomhed omkring sig, måske for ubevidst at hævne sig på omgivelserne.

De *sociologiske* forklaringsmodeller baseret på dels et kritisk teoretisk grundlag og dels det hermeneutiske paradigme, lægger derimod hovedvægten på det enkelte individs samspil med samfundet under de aktuelle, kontekstafhængige livsbetingelser. Eksempelvis understreger Pierre Bourdieu med sine teorier om kapital og habitus at smag, holdninger og opførsel (herunder kriminalitet) ikke er genetisk arvelige egenskaber hos individet men derimod et produkt af individets opvækstmiljø og de kapitalformer, der har været dominerende på de for individet afgørende felter. *Motivationsteorierne* er et andet eksempel på en sociologisk forklaringsmodel der har som udgangspunkt, at hvis mennesker har tilstrækkelig mange muligheder vil de ikke begå kriminelle handlinger. Men hvis samfund omvendt er præget af ulighed og nogle mennesker oplever at de ikke har de fornødne muligheder, vil kriminaliteten blive en vej til at opnå de generelt efterstræbte goder som fremstår som legitime²⁰. Børne- og ungdomskriminalitet må ud fra denne forklaringsmodel således bekæmpes ved at visse uligheder i samfundet dæmpes, og det må sikres at alle kan skaffe sig adgang til aktuelle behov (Jappe1998:18).

Desuden er der *kontrolteorierne* der omvendt påpeger at mennesker vil begå ulovligheder hvis de ikke holdes under kontrol, og her er det således mennesket der anses for ”utilstrækkeligt” og ikke samfundet. Menneskers afkobling fra den konventionelle orden giver plads til at mangel på moral bliver omsat i lovovertrædelser²¹(Zeuner m.fl.2003:25).

En lidt anden type sociologisk forklaring på hvorfor der i alle samfund til alle tider vil være en gruppe mennesker, som majoriteten i befolkningen omtaler og anser for at være kriminelle, er den funktionalistisk prægede forklaringsmodel repræsenteret ved først og fremmest Durkheim. For Durkheim er samfundet en samlet organisme, et selvregulerende system der består af komplekse samspil og vekselvirkninger mellem enkeltelementer inden for en helhed. En funktionsforklaring på kriminalitet vil bl.a. være at kriminalitet som fænomen har en styrkende effekt for sammenholdet i majoriteten af samfundet, da kriminalitet er med til at give majoriteten en oplevelse af at der er noget at stå sammen om og kæmpe imod. De kriminelle fremstår i her som syndebukke der medvirker til at styrke en kollektiv bevidsthed (Andersen m.fl.2000:76ff.).

---

²⁰ En repræsentant for denne tilgang er Robert Merton.

²¹ David Matza repræsenterer denne tilgang

Endelig findes der kulturteoretiske tilgange hvor der er tale om en dialektisk tænkning i forhold til samspillet mellem den samfundsmæssige udvikling og de unge, og hvor kriminalitet opfattes som en tillært adfærd på linie med andre former for adfærd. Balvig kan ses som en repræsentant for denne tilgang med fokus på hvilke processer der former de unges normer, så de bliver i overensstemmelse med eller kommer til at stå i modsætning til gældende normer. Processerne foregår både på mikroniveau i relationer mellem mennesker, og på makroniveau gennem kategoriseringer og klassificeringer af mennesker i uddannelseskategorier, stillingskategorier, indtægtskategorier osv. ud fra hvilke der tildeles symbolsk værdi efter accepterede normer.

Dette projekt tager udgangspunkt i en lignende kulturteoretisk retning i forståelsen af de kriminalitetstruede unge og deres situation. Ligeledes er SSP samarbejdet implicit baseret på en dialektisk forståelse af ungdomskriminalitet, hvilket desuden vil fremgå *indirekte* af projektets forestående diskussionskapitel. Det almindelige politi synes ikke på samme måde at arbejde ud fra en kulturteoretisk retning men snarere ud fra en retfærdighedstanke og en mere ”positivistisk orientering”, i den forstand at succeskriterier for deres arbejde opgøres i antal anmeldelser, opklaringer, anholdelser osv.

Projektets empiriske undersøgelse belyser ikke eksplicit *hvorfor* unge bliver kriminelle da mødesituationer med politiet og gensidige forventninger har været undersøgelsens fokus. Ikke desto mindre viser projektets empiri stærke indikationer på at de kriminalitetstruede unge laver kriminalitet på grund af *kedsomhed*, fordi de bor i *spændingsforladte* områder og fordi de savner *opmærksomhed og succesoplevelser*. Empirien tyder også på at de unge mange gange udsættes mere eller mindre ubevidst for *gruppepres*, de savner *identitetstilhørsforhold*, de føler sig måske *utilstrækkelige i skolen* eller på andre områder, men ikke nødvendigvis. Intet har tydet på at de unge jeg i forbindelse med dette projekt har været i kontakt med mangler opdragelse og konsekvenser hjemmefra, men dog at forældrene mange gange ikke følger tilstrækkeligt med i hvad de unge foretager sig.

I det følgende kapitel diskuteres og analyser selve problemformuleringen omhandlende mødesituationer og forventninger hos hhv. kriminalitetstruede unge og politiet.

4. Undersøgelse af problemformuleringen

– en diskussion af empiriske resultater og sociologisk teori.

Problemformuleringen spørger til hvad der karakteriserer mødesituationer mellem kriminalitetstruede unge og politiet, og til hvilke forventninger parterne synes at have til hinanden. I det følgende diskuteres projektets empiriske undersøgelse af problemformuleringen i forhold til mikrosociologisk teori. Efterfølgende samles der op på diskussionerne i projektets konklusion.

Diskussionen vil være struktureret ud fra problemformuleringens indbyggede todeling – første del omhandler *mødesituationer*, anden del omhandler *forventninger* – som igen vil delt op i forhold til parterne ”det almindelige politi”, ”SSP politiet” og ”de kriminalitetstruede unge”. Empiriske og teoretiske citater vil være skrevet i kursiv og anført med citationstegn; længere citater fremstilles særskilt i teksten mens kortere citater vil være integreret i teksten. Diskussionerne vil på mange punkter være overlappende grundet den naturlige sammenhæng mellem mødesituationer og forventninger²².

4.1. Undersøgelse og diskussion af karakteristika ved mødesituationer

4.1.1. Indledende teori om mødesituationer

Goffman interesserede sig for sociale situationer særligt ansigt til ansigt møder afgrænset af tid og rum, deres indledende konstituering, gradvise udvikling og uundgåelige afslutning. En social mødesituation er et tilfælde af ansigt til ansigt samhandling der begynder når individer opfatter at de befinder sig i hinandens umiddelbare nærvær, og afsluttes med en åbenbar tilbagetrækning fra gensidig deltagelse. Møder er tydeligvis forskellige hvad angår formål, social funktion, art og antal af involverede, fysiske rammer osv. (Goffman1992)²³.

I sine teorier om mødesituationer, også kaldet ansigt til ansigt situationer, understreger Goffman således at *”det mest rigtige studie heraf ikke fokuserer på individet og dets psykologi, men på de syntaktiske relationer mellem de handlinger, der udføres af personer under fælles tilstedeværelse i den offentlige orden”* (Goffman1992:11 ff.). ”Offentlig orden” betegner den særlige sociale orden der regulerer ansigt til ansigt samhandling mellem mennesker på offentlige steder²⁴.

---

²² Det kan hævdes at forventninger går forud for mødesituationer og at den forestående diskussion således burde være struktureret derefter. Men det kan samtidig hævdes at forventninger *skabes og genskabes* som *følge* af mødesituationer hvorfor jeg har valgt at lade diskussionsafsnitene følge rækkefølgen i problemformuleringen.

²³ Der kan end også være tale om møder hvor der ikke bliver ytret et ord, hvilke dog ikke vil blive aktuelle at inddrage i nærværende projekt.

²⁴ ”Offentlig orden er den regulering som bestemmer en persons håndtering af sig selv og andre under og i kraft af hans umiddelbare tilstedeværelse blandt dem” (Goffman2004:18). Der forekommer at være mange former for social orden, hvoraf den juridiske og økonomiske er vigtige eksempler. Inden for hver af disse ordener transformeres den rene adfærd til

Følgelig vil den forestående diskussion af karakteristika ved mødesituationer mellem kriminalitetstruede unge og politifolk *ikke* fokusere på de enkelte individers psykologiske bevæggrunde for at handle som de gør i mødesituationerne. Snarere vil jeg fokusere på dynamikken der opstår under møderne og den gensidige påvirkning, bevidst som ubevidst, direkte og indirekte²⁵. Et udvalg af Goffmans teorier kan med fordel anvendes til at analysere og diskutere projektets empiriske grundlag og problemformulering hvilket vil blive indledt i de følgende afsnit.

4.1.2. Mødesituationer mellem kriminalitetstruede unge og det almindelige politi

- Om opførsel, adfærd og ansigtsarbejde -

I dette afsnit diskuteres empiriske mødesituationer mellem kriminalitetstruede unge og det almindelige politi ud fra teoretiske begreber om opførsel, adfærd og ansigtsarbejde.

Mine samtaler med kriminalitetstruede unge viser at de unge ikke er videre begejstrede for at møde politiet *fordi* de er bange for at blive taget i kriminelle handlinger, og for at deres forældre får kendskab her til. Adspurgt hvorledes det almindelige uniformerede politi mødes af de unge svares der således at *"politiet er dem der kommer hvis der er ballade", " de er meget strenge i det", " panserne gider vi ikke at snakke med", "de kender os ikke og tror bare vi alle sammen laver kriminalitet hele tiden, selvom vi måske ikke gør det, også fordi vi er indvandrere så tror de vi laver kriminalitet"*. Projektets empiriske materiale understøttes af sekundær empiri, der viser at også andre kriminalitetstruede unge forbinder det almindelige politi med negative erfaringer: *"De er hånlige og nedladende når de snupper én i noget kriminelt"*, hævdes det (Ros2004:64).

De unge forbinder naturligt politiet med restriktion og forbud, og de viser indirekte at de føler en form for uret ved at politiet kommer og stopper dem i deres drengesteger eller kriminalitet. Denne uret kommer sig af at politiet ikke kender dem personligt hvorfor de føler sig dømt ud fra enkelte handlinger og ud fra deres indvandrerbaggrund. Tillige føler de uret i kraft af at de bliver konfronteret med samfundets syn på deres opførsel, hvilket opleves som ubejligt og belastende for nogle da det sætter dem i et moralsk dilemma. For andre stiller det dem i problemer i forhold til forældrene hvis de får kendskab til situationerne: *"Vores forældre ved ikke hvad vi går og laver, hvis de fandt ud af jeg laver kriminalitet så ville de slå mig ihjel"*, hævder en af drengene som forklaring på hvorfor *han* forsøger at undgå mødesituationer med politiet.

---

en korresponderende adfærdsform og det kan hævdes at bestemte konkrete handlinger udføres i overensstemmelse med mere end en af disse ordener. Den offentlige orden fortjener for Goffman status af en selvstændig social orden.

²⁵ Eksempelvis er politiets uniformering og samfundsmæssige virke fra systemets side en bevidst og direkte påvirkning i forhold til de unges adfærd i mødesituationer, mens de unges etniske oprindelse *kan* være et eksempel på et forhold, der påvirker politiet ubevidst og indirekte. Der kan i den forbindelse også skelnes mellem tilsigtede og utilsigtede virkninger, hensigtsmæssige og uhensigtsmæssige forhold ved mødesituationerne.

De unge udtrykker desuden mistillid til politiet som én eksemplificerer med en oplevelse hvor ”*politiet kom og var rigtig flinke og lod som om de bare ville snakke, de kom i deres patruljebil, men jeg vidste bare at der var et eller andet og så ville de have os til at sige navnene på vores venner..(..)..*”, og som en anden udtrykker ved at forklare at politiet har en overvågningslejlighed lige ved siden af hvor han bor. En tredje fortæller at politiet ”*kom en gang og hentede min storebror*” og derfor bryder han sig ikke om politiet.

Hvis vi skal forstå mødet mellem det almindelige politi og kriminalitetstruede unge ud fra Goffmans teorier kan der tages udgangspunkt i individernes opførsel og adfærd. Adfærdsregler kan defineres som handlingsanvisninger der er påkrævede *fordi* de er passende og retfærdige. Adfærdsregler øver indflydelse på individet på to overordnede måder, nemlig som en direkte *forpligtelse* der fastsætter juridiske og moralske begrænsninger på ens opførsel, og indirekte som *forventninger* der fastsætter hvordan andre er moralsk forpligtede til at handle over for en (Goffman1992:92ff. og 2004:78). Spørgsmålet om forventninger vil blive taget op senere i dette diskussionskapitel.

De fleste handlinger der bliver styret af adfærdsregler bliver udført mere eller mindre ubevidst og bliver følgelig også af og til brudt mere eller mindre ubevidst, mens andre adfærdsregler kan brydes bevidst i smug. De unge i projektet bryder tydeligvis en række adfærdsregler og lovgivningen helt bevidst, for netop at opnå en form for spænding forbundet med om det bliver opdaget og hvem der tør gå længst med adfærdsregelbruddene. Samtidig kan der være en række andre forklaringer på de unges regelbrud som har at gøre med blandt andet deres alder, der medfører et særligt behov for oprør og identitetsdannelse gennem oprørsformer. Det kan imidlertid også tænkes at visse adfærdsregler brydes af de unge næsten ubevidst da alvoren af bruddene først rigtigt går op for dem når sanktioneringen indtræder, hvad enten det er politiet, forældre eller lærere der konfronterer dem hermed. Når et individ bliver involveret i at opretholde en regel binder individet sig normalt også til et bestemt selvbillede og bestemte forpligtelser, idet man for sig selv og andre kommer til at fremstå som den type person der overholder denne bestemte regel og som man naturligt kan forvente det af (Goffmann2004:79). På den uheldige måde kan kriminalitet blive et mere eller mindre naturliggjort og dermed et element i de unges opførsel som de ikke længere tager stilling til.

Møder med kriminalitetstruede unge bliver af det *almindelige politi* beskrevet som forholdsvis hyppige og tilnærmelsesvis daglige. Der opstår mødesituationer både i forbindelse med at politiet bliver kaldt ud ved butikstyverier eller andre mindre lovovertrædelser hvor de unge gribes i gerningsøjeblikket, og i forbindelse med deres daglige patruljekørsel hvor de også patruljerer i områder med mange unge på gaden, og dermed har kontakt med kriminalitetstruede unge.

Et faktum der præger mødesituationerne ifølge politifolkene er at de unge ofte er *”nogle hårde negle”* og følgelig er upåvirkelige i forhold til de formaninger politiet og andre kommer med over for dem. Særligt gælder det de unge under den kriminelle lavalder at de er bevidste om det fravær af sanktionsmuligheder der gør sig gældende for politiet, hvilket følgende citat understreger:

”Nogle af de unge vi møder gennem vores arbejde er nogle hårde nogle og de er rent ud sagt skide ligeglade hvad vi siger til dem. Det kan godt være lidt frustrerende bare at blive svinet til og ikke kunne gøre noget, og så vide, at de går ud og laver noget lort igen to timer efter. De ved jo vi reelt ikke kan gøre dem noget” (Bilag8:2).

Politifolkene forklarede direkte at mødesituationernes udfald mange gange afhænger af de unges attitude: *”Hvis vi kommer ud til et butikstyveri, hvor der står en lille forskræmt 12-årig pige og ser meget flov ud, så er det da klart at vi ikke prøver at skræmme livet af hende”*, hvorimod situationen er anderledes *”hvis det er en af dem, der har været problemer med mange gange før, og som sagtens er klar over hvad han går og laver, så er vi lidt hårdere”*. Indirekte siger udsagnet noget om at politifolkene i en vis grad er påvirkelige over for faktorer som køn, alder og attitude hvad det så end måtte indebære i deres arbejde.

Endelig gøres der også opmærksom på at ikke alle unge er hårde og har en negativ eller uforskammet attitude i mødesituationerne. Nogle af de unge synes det er spændende at snakke med politiet når de er på patrulje hvilket imidlertid sandsynligvis afhænger af de unges situation og alvoren i deres kriminalitet.

Politiets udtalelse om at *”det kan være frustrerende at blive svinet til uden at kunne gøre noget”*, kan ses om et udtryk for at politiet søger at opretholde den symbolske værdi *”politibetjenten”* har. Goffmans begreb om ansigtsarbejde aktualiseres her idet ansigtsarbejde betegner den sociale og symbolske værdi en person knytter til sig selv og som andre knytter til ham, og som kommer til udtryk i den linje der anlægges igennem et møde med andre. Der kan vælges forskellige niveauer for denne linje som man i løbet af samhandlingen må forsøge at sandsynliggøre og opretholde. I sociale samhandlingssammenhænge forsøger man at beskytte selvet og dets linjer mod forlegenhed, pinagtige situationer, konflikter og mod *”at tabe ansigt”*. Pinagtighed og forlegenhed har ikke sit udspring i personerne selv men i det sociale system der udstyrer personerne med flere forskellige selv'er (Goffman2004:23). Politiet forventer at en bestemt adfærd udvises over for dem i kraft af deres status og funktion som betjente, og de opfatter det som brud på anerkendte adfærdsregler og som et angreb mod den symbolske værdi, de knytter til deres selv som betjent, når de unge udviser mangel på respekt over for dem. Politiet kan med andre ord ikke tillade at tabe ansigt over for de unge grundet deres respektive rangeringer og de generelt gældende adfærdsbestemmelser om at de unge udviser respekt. Dette opfattes af politiet som deres rettighed eller privilegium, og der er ifølge Goffmans teorier tale

om en såkaldt asymmetrisk regel der betyder at der er forskel på hvordan to parter behandler hinanden og bliver behandlet af hinanden, som når lægen giver sygeplejersken anvisninger men ikke omvendt (Goffman2004:81).

Hvis de unge derimod udviser den adfærd politiet måtte forvente af dem i den givne situation når fx de unge bliver opdaget i kriminalitet og politiet bliver tilkaldt, så udtrykker de tilfredshed og deres negative sanktioner mod de unge bliver mindre hårde (jf. eksemplet oven for med ”pigen der er flov”).

Når en adfærdsregel bliver brudt ved at de unge laver kriminalitet kan man tale om, at der er yderligere en tredje part der risikerer at komme i miskredit nemlig den eller de, som burde være blevet behandlet efter reglen, dvs. ofret for kriminelle gerninger. Det er blandt andet hensynet til denne tredje part der bestemmer politiets adfærdsregler i de givne situationer. Politiet må vægte hensynet til ofret højere end hensynet til de unge, hvorfor politiet ofte vil bringe de unge i miskredit og følgelig skabe mistillid og negativitet omkring sin person og funktion hos de unge, i højere grad end tilfældet er med SSP betjenten som vi skal se i det følgende afsnit.

4.1.3. Mødesituationer på gadeplan mellem kriminalitetstruede unge og SSP politifolk

Om samhandling, roller og forlegenhed -

Som allerede indikeret i projektet er der en indlysende forskel på mødesituationer mellem kriminalitetstruede unge og hhv. det almindelige politi og SSP politiet. Ikke mindst i kraft af at førstnævnte er uniformerede og har knapt så mange ressourcer og tid til de unge, mens SSP betjentene er civilt klædte og dermed umiddelbart mindre autoritære i deres fremtoning, og samtidig har de bedre tid til de unge og opnår ofte en form for personligt kendskab til de unge.

Ud fra Goffmans teorier kan det hævdes at individer indgår i ”rollespil” som er sociale ansigt til ansigt situationer med ”rolle-andre”, der samlet set udgør ”rolle-sættet”. For de unge kunne dette være venner, forældre, lærere, pædagoger og også SSP betjenten udgør for nogle unge en del af deres rolle-sæt. Det kan hævdes at visse normer forbinder individer i samme rolle-sæt på en måde, så parterne står i en mindre konfliktpræget relation til hinanden end til rolle-andre, hvilket stemmer over ens med projektets empiriske materiale. De unge beskriver typisk deres mødesituationer med SSP betjenten som mindre konfliktfulde end mødesituationer med det almindelige politi, som netop er rolle-andre for de unge²⁶.

---

²⁶ Rollefunktioner kan groft opdeles i hhv. dem der opretholder og dem der ødelægger systemet eller helhedsmønsteret, og udtrykkene normalfunktion og dysfunktion bliver typisk anvendt for at skelne støttefunktionerne fra de destruktive. De kriminalitetstruede unge kan i denne sammenhæng forbindes med destruktion af systemet.

I det følgende vil jeg gå nærmere ind i projektets empiriske resultater i forhold til mødesituationer mellem SSP betjente og kriminalitetstruede unge og diskutere empirien i forhold til teori undervejs.

Projektets empiriske data hvad angår de unge er indsamlet fra forskellige områder i København. Der viser sig en lang række fællestræk ved de unges udtalelser, holdninger og handlinger i mødet med SSP betjente og politiet i øvrigt. Men der er også den forskel, at de unge i det ene område hvor jeg foruden de uformelle samtaler på gaden også udførte observationer (jf. bilag 10), kender den områdetilknyttede SSP betjent forholdsvist godt idet området geografisk er lille og SSP betjenten har været SSP betjent i området gennem elleve år. I to øvrige områder hvor jeg udførte uformelle samtaler på gaden og derudover et fokusgruppeinterview, har jeg ikke truffet den områdetilknyttede SSP betjent og de unge kendte ham tilsyneladende kun mindre godt. Nogle af de unge der medvirkede i fokusgruppeinterviewet er på fornavn med SSP betjenten, mens andre omtalte SSP betjente som *”civil politi der holder øje med os og lurere på os”* og som af og til dukker op i deres skole eller boligkvarter. En af de unge forklarer at

”der kommer nogle fra det der SSP eller hvad det hedder og snakker med os nogle gange og der er også en civil politimand der har været hjemme hos mig fordi min bror havde lavet et eller andet og så nu snakker han også med mig når jeg møder ham..(..).. det er okay for han er meget flink sådan og han har ikke sladret om mig endnu. Jeg ved ikke om han ved noget om mig, men han siger det ikke..(..)..han er meget sej for han kan godt indvandre” (bilag11:7).

En anden forklarer, at han *”kan ikke lide politiet men det er noget andet med ham som er civil - han snakker lidt mere med os end politiet for de synes bare at vi er dumme og kriminelle”*. Generelt syntes de unge at have større tiltro til og respekt samt accept i forhold til SSP betjente, da disse ikke altid alene er ude på at være *”en løftet pegefinger”* og komme med formaninger over for de unge, men de er også ude på at snakke med de unge blot for at lære dem at kende, lytte til deres problemer og hjælpe dem med nogle gode råd hvis de kan. De unge oplever som regel SSP betjentenes tilstedeværelse på gadeplan som langt mere ukompliceret end tilstedeværelsen af almindelige politifolk da det forholder sig således, at SSP betjentene *”de kommer bare en gang imellem og snuser lidt rundt her og vil gerne snakke med os, og nogle gange gider vi godt at snakke med dem og så er det fint nok, men nogle gange gider vi ikke og så smutter de bare igen”*.

En af de unge forklarer, *”jeg tror de godt ved noget af det vi går og laver men jeg ved ikke hvorfor de ikke snupper os for det eller sladrer til vores forældre. Måske ved de det ikke alligevel for når de spørger siger vi jo bare nej”*. Det er altså ikke utænkeligt for de unge at SSP politiet kan holde tæt og se igennem fingrene med visse hændelser, men det er samtidig et faktum at de unge ikke fortæller SSP betjentene alt hvad de går og laver, men tværtimod skjuler dette hvorfor *”det også godt kan være lidt*

irriterende nogle gange når han (der henvises til SSP betjenten) kommer og vil snakke med os og vi lige er i gang med noget han ikke skal høre". For som en anden bemærker "han er jo stadig strisser så det er ikke så godt hvis han ved det hele".

Særligt de unge der kender den områdetilknyttede SSP betjent godt oplever tydeligvis en tvetydighed i forhold til SSP betjentens virke. På den ene side er han "en man kan snakke med der er meget flink" og på den anden side er han samtidig "strisser" og ude på at hindre de unge i at udføre nogle af de kriminelle handlinger, de ellers ville have udført. Som en af de unge jeg talte med på gaden udtrykte det gælder det jo i sidste ende at *"det er jo bare hans job – han er ikke min ven"*.

Mine observationer af møder mellem SSP betjenten og de unge i området vidnede da også om at denne er mere respekteret og flink i drengenes øjne end almindelige politifolk og mange andre voksne. I min færden rundt med SSP betjenten, jeg her vil kalde Bo, i kvarterets "ungdomsområder" så jeg hvorledes de unge nærmest kæmpede for at få hans opmærksomhed når der først kom gang i samtalerne mellem parterne. Drengene skulle vise sig over for hinanden, over for mig og over for Bo ved at råbe højt om at de havde lavet ballade eller netop ikke havde lavet ballade osv. Nogle unge mere end andre naturligvis, for der var også dem der tydeligvis deltog og samtalte for at være høflige, nærmest af pligt, men i virkeligheden søgte de at flygte fra situationen. De smilte anstrengt når Bo kiggede på dem og ellers stod de og kiggede søgende rundt og prøvede konstant at komme med undskyldninger for at gå, indtil Bo ikke længere kunne holde på dem med sine ord og lod dem slippe. De unge forsøgte at leve op til de gængse adfærdsregler i situationen ved ikke at udvise mangel på respekt eller ligegyldighed over for en voksen og en bekendt som Bo er for dem, sandsynligvis *fordi* de har en vis respekt for Bo. Men de søgte samtidig at undslippe situationen måske fordi de havde noget på samvittigheden de ikke ville have afsløret, måske fordi de var optagede af andre forhold der distraherede dem.

Ifølge Goffmans teorier kan der være tale om hhv. god eller dårlig opførsel, hvor individer med god opførsel besidder de træk der normalt forbindes med "socialisering" og "karakteropdragelse", mens dårlig opførsel er afvigelse fra disse træk i form af bl.a. primitiv (efter middelklassenormer) sprogbrug, primitive og upassende opførsel. Opførsel omfatter træk der stammer fra andres fortolkninger af hvordan individet fører sig frem i social samhandling. Individet skaber således gennem sin opførsel et billede af sig selv som vel at mærke ikke er møntet på individets egne øjne men andres (Goffman 1975:158ff.). Det kan hævdes at regler for opførsel og adfærd er mindre asymmetriske mellem SSP betjenten og de unge, end mellem de unge og det almindelige politi idet SSP betjenten synes mere tilbøjelig til at betragte de unges småkriminelle og primitive opførsel som naturlig, og han opfatter det som en form for tillidserklæring når de unge tør opføre sig nogenlunde som de plejer i

hans nærvær. Desuden fordrer præmisserne for mødesituationerne mindre asymmetri idet SSP betjente og kriminalitetstruede unge mødes i civil påklædning på de unges opholdssteder og ofte i situationer hvor SSP betjenten er alene og de unge i flok. Det er de unge der belærer SSP betjenten om hvad der rører sig på området og ikke som i tilfælde med det almindelige politi hvor det er dem der sætter dagsordenen og håndhæver reglerne. En SSP betjent udtrykker det således:

"Vi når ind til de unge og de gider godt at snakke med os og man kan jo sige, at når jeg er i uniform som almindelig betjent, så er jeg jo en anden person, så er der nogle andre regler der gælder, men når jeg arbejder ude på gaden, så er det på, deres område man befinder sig, indfaldsvinklen er anderledes, man har en anden ydmyghed over for at møde de unge, og jeg tror, det er en af grundene til, at de gider os. For børn de gider godt voksne, også selvom de er ude på et skråplan. Det kan godt være de ikke gider første, anden eller tredje gang men hvis de får et problem, så gider de godt" (bilag7:6).

SSP betjenten synes at være bevidst om det faktum at *"en person kun bliver dybt forpligtet og involveret i forhold til en rolle, der udføres regelmæssigt"* (Gofmann1992:125), hvorfor det er SSP betjentens mål at gelejde de unge over i andre roller end kriminelle og destruktive roller, inden de unge bliver for dybt engagerede i deres kriminelle roller. Der er sandsynligvis en sammenhæng imellem de unges villighed til at snakke med SSP betjenten og deres engagement i den kriminelle rolle på det pågældende tidspunkt, hvilket er et forhold Bo selv er opmærksom på. Men samtidig udtrykker Bo og de øvrige SSP betjente jeg har samtalt med, at mødesituationerne med de kriminalitetstruede unge ofte er yderst positive og præget af en vis åbenhed og tillid:

"Det gode ved som betjent at være inden for SSP-samarbejdet er, at man bliver et kendt ansigt, man opnår en bedre kontakt med mange af de børn og unge, der færdes i de kriminelle miljøer. Nogle af dem oplever jeg anser mig som en, der er der for at hjælpe. De kommer og fortæller mig en masse fortrolige oplevelser og vil vide, hvornår jeg kommer igen osv. Selvfølgelig vil der være nogle, som ser en trussel i mig eller i hvert fald frygter de mig lidt fordi de ved, at jeg ligger inde med en masse viden om dem. Især dem der laver mange dumheder og ulovligheder frygter mig lidt, fordi de er bange for jeg vil fortælle deres forældre om dem" (Bilag6:2).

Hvorvidt Bo informerer forældrene om deres børns færden afhænger ifølge ham selv af alvoren i de unges handlinger. Det vil altså sige at det ikke er i alle tilfælde at SSP betjenten sladrer hvorfor de unge mange gange har god grund til at turde betro sig til SSP betjenten, som betjentene hævder at de unge gør. Jeg har imidlertid ikke opnået de unges bekræftelse på at de oplever samme grad af tillid som SSP betjentene mange gange tror. En betjent eksemplificerer meget konkret og autentisk om den tillid der ifølge ham eksisterer mellem ham som SSP betjent og de unge:

"I mange tilfælde tror jeg de hellere betror sig til mig. Jeg kan for eksempel godt blive brugt sådan som bisidder, hvor det bliver for personligt hvis det er lærere, så vælger de mig måske. Altså vi bliver spurgt om mange ting som SSP'er, om vi kan hjælpe dem med at holde op med at ryge hash fx., så der er ikke nogen tvivl om, de gerne vil snakke med os. Faktisk er det ret overraskende hvor mange ting der foregår ude i deres egne miljøer, som

går dem på, det kan være narkohandel eller en, hvor der kommer piger hos eller andet, som de ikke taler med andre om, fordi det gør man ikke, og så en gang i mellem så kan de få lettet deres hjerte ved at fortælle det til mig” (bilag7:7).

SSP betjentene bekræfter entydigt at der er forskel på mødesituationer mellem dem selv og kriminalitetstruede unge og det almindelige politi og de unge, da det almindelige politi *”ikke har samme indsigt i det”* og da de *”ikke kender alle de unge i området”*, og som det forklares giver det alt andet lige *”en vis forståelse og sympati når man kender de unges familier, venner, lærere osv.”*. Denne forståelse gælder tilsyneladende også de unges opførsel på den måde, at SSP betjentene tillader en anden opførsel hos de unge end det almindelige politi sandsynligvis ville gøre. Under min deltagende observation med Bo på arbejde var jeg vidne til at Bo valgte at overhøre deres grimme sprogbrug og visse udsigelser om småkriminelle foretagender de havde været med til, ligesom han accepterede drengenes udisciplinerede opførsel og skolepjækkeri. Bo forklarede mig at det er vigtigere for ham at bevare sit forhold til unge så han kan gribe ind hvis det skulle blive virkelig nødvendigt, end det er at han slår ned på de småting de går og laver.

I denne sammenhæng syntes jeg at spore den samme oplevelse af tvetydighed i forholdet til de unge hos Bo, som de unge tilsyneladende oplever over for SSP betjenten, jf. oven for. Ingen af SSP betjentene udtrykte direkte men indirekte derimod hvorledes de kan opleve at befinde sig i et dilemma mellem at være *”betjent og løftet pegefinger”* og *”de unges rådgiver og voksenven”*. I sociale samhandlingssammenhænge forsøger man som allerede beskrevet at beskytte selvet mod forlegenhed og konflikter men samtidig forsøger man også at undgå disse følelser hos modparten. Forlegenhed kan dermed hævdes at have en sociale funktion. Det er med udspiring i denne teori om forlegenhed at vi skal forstå SSP betjentens oplevede dilemma. Ifølge Goffman forholder det sig således, at

”Utilsigtede fakter, ubelejlige forstyrrelser og faux pas kan være kilder til forlegenhed og disharmoni som sjældent har været ønsket af den person som er ansvarlig for dem, og som ville undgå dem hvis han havde været klar over følgerne”

Men forlegenhed indtræffer tillige

”..når publikum bestemmer at de ikke længere kan spille med i den høflige interaktion, eller at de ikke længere har lyst til at gøre det, og dermed stiller de optrædende over for kendsgerninger eller kommer med udtalelser som hvert lag ved er uacceptabelt. Det er det der sker når en person samler alt sit sociale mod og vil ”gøre op” med en anden eller ”virkelig sætte ham på plads”. Retssager har institutionaliseret denne form for åbne konflikter.²⁷” (Goffman1992:175).

SSP betjenten må på samme måde beslutte sig for hvornår han ikke længere vil spille med på den høflige og venskabelige interaktion med de unge, men derimod må stille de unge over for

---

²⁷ Min oversættelse fra norsk til dansk. Det gælder for alle Goffmans citater der optræder i dette projekt at jeg har oversat dem fra den norske udgave af *”Vores rollespil i hverdagen”* til dansk.

kendsgerninger og komme med udtalelser som de for de unge er uacceptable såfremt betjenten skulle tages som ”en ven”. Dermed må betjenten i mange situationer træde ud af rollen som ”en der bare er der for at snakke med de unge”, og ind i rollen som ”formanende betjent” hvilket kan medføre en form for forlegenhed eller konflikt blandt parterne. Jeg fornemmede en vis grad af en sådan konfliktskyhed eller uvilje til at skabe konflikt eller forlegenhed hos nogle af SSP betjentene jeg samtalte med. Samtidig syntes jeg at spore et forsøg hos nogle af de unge på at undgå forlegenhed hos SSP betjenten ved dennes indtræden i de unges territorier på den måde at de unge fx ikke gjorde grin med betjenten når denne viste uvidenhed i forhold til ”ungdomsslang”^{28 29}.

I forhold til mødet mellem SSP betjente og unge er det relevant at være sig bevidst om den forskel der kan være på den pågældende SSP betjent i et område sammenlignet med et andet, både hvad angår holdninger, viden og kompetencer (jf. bilag 2). Vi er tidligere i projektet blevet bekendte med, at der blot er en enkelt SSP betjent på hver politistation hvis personlighed, faglighed og indstilling selvsagt får stor indflydelse på møderne med de kriminalitetstruede unge i det pågældende område. Der eksisterer nogle meget overordnede mål og regler for SSP samarbejdet i politiregi, som langt fra *alene* er bestemmende for udfaldet af hvert enkelt møde med de unge. Hvorvidt bestemte grupper af unge i et kvarter særligt skal observeres frem for andre, hvorledes en specifik mødesituation skal takles og i mange tilfælde også hvorvidt en sag går videre til de sociale myndigheder eller løses på anden vis er blandt andet noget der er op til den enkelte SSP betjent at vurdere. Der kan således være mødesituationer mellem SSP betjente og unge der i visse områder er mere prægede af gensidig tillid, forståelse og handlekraft, end andre i områder, hvilket synes at være en afgørende konklusion. Dette fordi man kunne forestille sig at gensidig tillid, forståelse og handlekraft er blandt de ingredienser der skal til for at et positivt og på længere sigt frugtbart resultat opnås ved mødesituationerne³⁰.

I det følgende afsnit vil SSP betjentenes hjemmebesøg blive diskuteret.

---

²⁸ Ligeledes kan det tænkes at de unge jeg har samtalt med på gaden har søgt at beskytte mig mod forlegenhed og derfor ikke har ydmyget mig i min uvante situationer på deres territorium, men blot svaret på mine spørgsmål.

²⁹ Der skelnes mellem tre typer af territorier i Goffmans teorier: Faste (geografisk anmærkning, typisk hjemmel i lovgivning – hus fx), situationelle (”en del af det faste sceneudstyr” som fx bænke i parker, borde i restaurant) og egocentriske (territorier som individet bringer med sig – fx taske) – de unges anvender i høj grad situationelle territorier som deres faste territorier og ville opleve en form for territorial krænkelser såfremt de blev nægtet adgang til disse territorier eller de blev invaderet af udefrakommende. Mine unge respondenter i fokusgruppeinterviewet forklarer eksempelvis hvorledes der opstår bandeslåskampe når forskellige grupper træder ind på hinandens territorier.

³⁰ En SSP betjent forklarer i denne sammenhæng: ”jeg får overdraget alle sagerne efterfølgende og må så tage stilling til, hvad der skal gøres. Jeg forvalter videre til de sociale myndigheder når jeg finder det relevant, og jeg foretager hjemmebesøg i alle tilfælde, hvor en ung har været indblandet i kriminalitet. Hvis det er uden for mit geografiske område sender jeg sagen videre til den SSP ansvarlige betjent, der ligger nærmest sagen”

4.1.4. Karakteristika ved SSP politiets hjemmebesøg hos kriminalitetstruede unge

- Om rollekonflikter, frontstage og backstage optrædener -

Mine observationer indikerede at både SSP betjenten og de unge opfører sig forskelligt i mødesituationer alt efter om disse foregår hjemme eller på gaden. Dette i form af at SSP betjenten under hjemmebesøg var mere formel og ”mere i sin betjentrolle”, han talte mere analyserende om den unge og henvendte sig oftere til forældrene end til den unge selv, men ikke udelukkende. Betjenten fremstod meget sympatisk, diplomatisk og kompromissøgende og i mødesituationerne udviste såvel den unge som forældrene en vis respekt og ydmyghed, som ”klienten i mødet med systemet”. I denne henseende er situationen vidt forskellig fra gadesituationerne, hvor det, som en SSP betjent har udtalt (jf. citat oven for), er betjenten der er ydmyg i situationen stillet over for de unge i deres territorier, på deres præmisser.

De kriminalitetstruede unge kan havne i rollekonflikter som er situationer, hvor modstridende roller kræves af dem, som i tilfælde hvor de kriminalitetstruede unge konfronteres med deres kriminelle rolle i forældrenes påhør under SSP betjentens hjemmebesøg. Omkostningen bliver forlegenhed og i dette tilfælde over for forældrene ofte i så stærk en grad at man ville kalde følelsen for skam. Projektets sekundære empiriske kilde bekræfter denne rollekonflikt og følelsen af skam idet 11 ud af de 12 interviewede kriminelle unge understreger den flovhed og forlegenhed de har oplevet over for forældre. SSP betjenten synes i dette tilfælde at udvise hvad Goffman benævner ”høflig uopmærksomhed” på den måde, at han undlader at kommentere den unges akavede rollekonflikt hvilket kan afføde en form for tillid og taknemmelighed hos den unge.

De unges forskellige opførsel på gaden og ved hjemmebesøg bestod i at de unge på gaden snakkede højt, mere hæmningsløst, anvendte andre ”slangagtige” ord end i hjemmet og deres kropssprog og attitude var typisk frembrusende og kæk. I hjemmene så de unge alvorlige ud, flove ud idet de kiggede ned i gulvet, hang med skuldre og undveg blikke og de talte kun når de blev spurgt og var i det hele taget en anden person end på gaden. En enkelt grinte lidt forlegent undervejs i samtalerne og brugte ironi hvilket ifølge Goffmans teorier er en typisk forsvarsmekanisme over for forlegenhed (bilag10:4).

Det kan i denne sammenhæng være relevant at trække på Goffmans teorier om facader for at kunne gå nærmere ind i en analyse af disse mødesituationer. Betegnelsen ”facade” anvendes om

”Den del af en persons adfærd som fremstår på en generel og fastlagt måde med henblik på at definere situationen for dem som iagttager adfærden. Facader er altså udtryksmidler af en fastlagt type som bevidst eller ubevidst tages i brug af en person under samhandling” (Goffman1992:27).

Samtidig kan der skelnes mellem optræder i form af hhv. ”front-stage” og ”back-stage” , hvoraf førstnævnte betegner individets åbenlyse og offentlige fremtræden mens sidstnævnte henviser til de mere skjulte og private sider af den enkeltes ageren (Goffman1992: 96). Det kan hævdes at anvendelsen af facader kan forekommer såvel frontstage som backstage, men mest hyppigt vil facader bruges frontstage over for ”publikum”. På frontstagen er det kendetegnende at individet er interesseret i at iscenesætte sig selv og dermed styre den opfattelse andre får af en, mens backstage-begrebet modsat optræder i forhold til personlige træk individet ønsker at skjule.

Hvis vi vender tilbage til de unges optrædener kan det hævdes at de unge anvender forskellige facader alt efter om de er i skole, sammen med kammerater i deres fritid eller hjemme. Nogle unge operer frontstage hjemme og backstage når de er sammen med kammerater i den forstand, at de blandt kammerater slipper nogle personlige træk løs (kriminelle træk bl.a.) mens de hjemme søger at skjule dette og er interesseret i at fremstå velopdragen i forældrenes øjne. Andre optræder tilsyneladende omvendt frontstage blandt kammerater og backstage hjemme idet de blandt kammerater søger at imitere disse, at fremstå sej, kriminel og ligesom dem. De iscenesætter sig selv blandt kammerater og giver omvendt slip på denne iscenesættelse i deres private hjem, hvor deres mere barnlige og artige sider måske får lov at tone frem.

De unges brug af facader og frontstage/backstage optrædener hænger tilsyneladende sammen med at der gælder nogle forskellige regler for god opførsel og adfærd på de forskellige områder og blandt forskellige publikum og aktører. På gaden blandt kammerater bliver det at stjæle, ryge, smadre ruder eller lignende betragtet som ”god adfærd” idet det er grænseoverskridende, identitetsbekræftende for de øvrige unge der opfører sig på samme måde og det skaber spænding. I hjemmet er god opførsel mere lig samfundets gængse regler og normer hvor ærlighed, lovplichtighed, næstekærlighed og arbejdsomhed blandt andet kan nævnes.

Desuden hænger anvendelsen af facader og front- eller backstage roller sammen med de unges rolletilknytning. Individet kan have forskellig tilknytning til den konkrete sociale rolle, de på et givent tidspunkt udfylder, og man kan i større eller mindre grad distancere sig fra den rolle, man på et givent tidspunkt spiller. Et individ kan foregive at omfavne en rolle for at skjule sin manglende tilknytning til denne ligesom individer kan foregive en synlig ringeagt for andre roller for at forsvare sig mod farer ved sin faktiske tilknytning til den (Goffman2004:207). Det kan således tænkes at nogle unge i overdreven grad udtrykker tilknytning til en kriminel rolle og dermed operer frontstage blandt kammerater men backstage hjemme. Det kan tænkes at nogle unge i overdreven grad udtrykker foragt

for politiet for at beskytte sig selv mod de farer politiet udgør for dem³¹ og for at vinde respekt blandt kammerater hvor foragt for politiet anses som ”god opførsel”. Politiet kan derimod nævnes som et særligt godt eksempel på fuldstændig rolleomfavne.

Ved deltagelse i et rollesystem er individet i stand til at stille sit engagement i andre rollesystemer i bero og på den måde kan forskellige hvilende roller tages i brug ved givne lejligheder. Goffman forklarer hvorledes udviklingen af rolledistance forløber gennem barndommen og op gennem de tidlige teenageår. De kriminalitetstruede unge i projektet kan hævdes at være i en sen fase af denne rolledistanceudvikling, og deres kriminelle adfærd kan anskues som et led i deres afprøvning af rolledistancering og vekslen mellem forskellige roller i øvrigt.

Ved hjemmebesøg oplever SSP betjenten den unge i en anden rolle og med en anden facade end på gaden hvilket er medvirkende til at skabe en tillid og forståelse mellem parterne, der ikke eksisterer mellem de unge og det øvrige politi. Det er imidlertid også med til at gøre de unge mere sårbare over for betjenten og det er med til at skabe et uligevægtigt forhold på den måde forstået, at betjenten kender til en hemmelig eller privat side af de unge, både når betjenten er i hjemmet og på gaden, mens den unge alene kender betjentens frontstage figur som SSP politibetjent. Denne uligevægt der skabes mellem parterne (SSP betjent og ung) er dog tungest i hjemmebesøgssituationer og mindre synlig eller virkningsfuld på gadeplan, idet betjenten som allerede nævnt indgår på de unges præmisser på gadeplanet, og i øvrigt aldrig anvender sine oplysninger om de unges ”hjemmefacader” eller forhold desangående i øvrigt, i nogens påhør.

Samlet set kan det hævdes at mødesituationer er forskellige mellem hhv. SSP politifolk og unge og almindelige politifolk og unge, ligesom møderne er forskellige alt efter om disse foregår på gaden eller i de unges hjem. Mødesituationernes forskellighed er oven for diskuteret i forhold til Goffmans teorier om adfærd og opførsel, ansigtsarbejde, forlegenhed og roller både backstage og frontstage. Herpå indledes diskussionen omkring forventninger i mødesituationerne.

4.2. Undersøgelse og diskussion af de gensidige forventninger

4.2.1. Indledende teori om forventninger

Ligesom visse adfærdsregler følges ubevidst så er der forventninger der tages for givet. Dette hænger sammen med rollebegrebets indbyggede sociale determinisme og en doktrin om socialisering. Vi

---

³¹ Politiet kan pågribe de unge i kriminalitet og dermed konfronteres de unge med omverdenens (og forældres) syn på dette og politiet kan tillige udgøre en fare ved at appellere til den unges samvittighed og moral.

påtager os ikke adfærdselementer et efter et ved nøje overvejelser men vi påtager os og tildeles en rolle som indebærer en række adfærdselementer. Besiddelsen af en position, som en bestemt rolle indtager alt afhængig af rollens status, bliver som regel symboliseret med statutstegn i påklædning og optræden hvilket gør det muligt for andre at vide hvem de har med at gøre (Goffman2004:196). Der følger i praksis således et ”færdigt selv” med til enhver position, og til hver rolle hører der en bestemt funktion. Dette faktum muliggør for så vidt at individer kan have forventninger til hinanden.

Opretholdelsen af forskellige roller og selv’er foregår således på mange planer og er vanskelig at gøre op med, ikke mindst i forhold til omgivelserne. Ved statusændringer som ved ægteskab, forfremmelse eller eksempelvis overgangen fra kriminel til lovlydig, erhverver individet ”et nyt selv” som det kan være vanskeligt for andre helt at anerkende fordi de hænger fast i forventninger og tilknytning til det gamle selv (Goffmann1992:159).

Den følgende diskussion af forventninger hos hhv. SSP politiet, det almindelige politi og kriminalitetstruede unge er opdelt i en diskussion af SSP og almindelige politifolks forventninger til de unge efterfulgt af en diskussion af de unges forventninger indbyrdes og til politiet.

4.2.2. Politiet og SSP politiets forventninger til de kriminalitetstruede unge

- Om stigma -

Når individets deltagelse i social handling anskues bør det forstås at individet i en vis forstand ikke deltager som et fuldstændigt menneske, men snarere i en særlig kapacitet eller i kraft af en særlig status/rolle, dvs. som et bestemt selv. SSP politiet synes i høj grad at være bevidste om dette faktum og forventer således at der ligger andet og mere bag de unge end deres kriminelle facader³². Det almindelige politi er formentlig også klar over at de unge kan besidde andre samtidige roller men de inddrager ikke på samme måde denne viden i deres arbejde grundet deres primære arbejdsopgaver er forskellige fra SSP betjentenes. I kraft af deres forskellige arbejdsområder og forskellige kendskab til kriminalitetstruede unge kan det således tænkes, at SSP betjente og almindelige politibetjente nærer forskellige forventninger til de unge, ligesom det oven for blev diskuteret hvorledes mødesituationerne udmønter sig forskelligt. Projektets empiriske data hvad dette angår er i høj grad baseret på respondentudtalelser der *indirekte* fortæller noget om respondenternes forventninger, da det ikke i dette tilfælde var muligt at spørge direkte til forholdet, da der ville have været for store usikkerheder

---

³² Goffman skriver i sit værk om Stigma: ”*Politimænd, der til daglig har med kriminelle at gøre* (her at sammenligne med SSP betjentene, red.), *kan blive kloge med hensyn til disse, noget som har givet en professionel forbryder anledning til at erklære at ”.faktum er, at politifolk* (her SSP betjente, red.)*er de eneste mennesker ud over andre kriminelle, som accepterer en, som man er”*”. (1975:46)

forbundet med resultatet³³. De almindelige politifolk der har medvirket i dette projekt, udtrykte indirekte hvilke forventninger de har til unge ved bl.a. at udtale at *”langt de fleste kriminelle unge har anden etnisk baggrund”*, og at deres kriminelle adfærd hænger sammen med deres anderledes kultur og tradition:

”De har en helt anden tradition hvad angår politiet. I deres lande er politiet korrupte, og bestikker folk og stjæler selv osv., så de stoler ikke på os og de opdrager ikke deres børn med respekt for systemet” (Bilag8:2).

Både SSP og almindelige betjente har en forventning om at de fleste kriminelle unge har anden etnisk baggrund end dansk, begge typer betjente peger desuden på at kriminalitetstruede unge oftere end andre unge har et misbrug af en slags. Endelig peger samtlige politifolk på at de formoder at kriminalitetstruede unge oftere kommer fra socioøkonomisk dårligere stillet hjem end lovlige unge.

Der kan således være tale om en stigmatisering af gruppen, hvor *”stigma betegner situationen hos et individ, der af en eller anden grund ikke er i stand til at opnå fuld social accept”* (Goffman1975:11). Ethvert samfund opstiller ifølge Goffman midler til at inddele mennesker i kategorier, samt hvilke egenskaber der skal opfattes som sædvanlige og naturlige for medlemmerne af enhver af disse kategorier. Det sociale miljø fastlægger hvilke kategorier af mennesker man vil kunne forvente at finde det pågældende sted. De sociale spilleregler i etablerede miljøer sætter os i stand til at stille forventninger op til individers sociale identitet, og det er disse forventninger og første indtryk vi bevidst og ubevidst omformer til normative forventninger og endda retfærdige krav (Goffman1975:14). Overordnet er der tre forskelligartede stigma som er kropslige (fx fysiske handicaps), karaktermæssige (fx viljesvaghed og unaturlige lidenskaber) og for det tredje slægtsbetingede stigmata (fx etnicitet og religion). Der kan være tale om at de kriminalitetstruede unge oplever en kombineret karaktermæssig og slægtsbetinget stigmatisering, hvoraf førstnævnte er det væsentlige omdrejningspunkt i nærværende projekt. De unges kriminalitet opfattes som en karakterbrist af betjentene og systemet men imidlertid ofte ikke af de unge selv³⁴. En egenskab der stempler eller stigmatiserer individer kan nemlig for individerne der bærer stigmaet tjene som en bekræftelse på disses normalitet, som når de kriminelle unge bekræfter hinandens og egne identiteter ved at dele kriminelle erfaringer. Der kan være tale om individer eller grupper der er miskrediterede, i den forstand at de selv er bevidste om andres stigmatisering af dem, og der kan være tale om potentielle miskrediterede, som er bærere af et særpræg

---

³³ Respondenterne ville muligvis have forstået begrebet ”forventninger” anderledes end jeg selv og v i ville dermed have samtalt ud fra forskellige forståelses horisonter hvilket ville have svækket validiteten i data betydeligt. Desuden ville respondenterne muligvis have givet mig de svar, som de havde fundet mest passende eller som de formodede jeg gerne ville have, hvilket ligeledes havde udgjort et validitetsproblem. Der henvises til spørgeguides i bilagene for nærmere præcisering af spørgsmålsformuleringer.

³⁴ Derimod oplever flere af de unge at deres etnicitetsmæssige forhold medfører en negativ stempling af dem.

og formoder at andre ikke kender til det eller bemærker det. De unge befinder sig i forskellig grad mellem de to positioner som hhv. miskrediteret og potentielt miskrediteret.

SSP betjentene giver udtryk for at de ikke deler samme grove kategorisering af de unge som det almindelige politi idet de hævder, at *"man kan ikke kende en kriminel"* og at *"alle teenagere skal prøve nogle ting af"*. Det understreges af SSP betjentene at der *"også er mange velfungerende unge og unge fra velstillede hjem"* der laver kriminalitet og at *"lige gyldigt hvor man kommer fra så kan man havne i problemer"*. Det almindelige politi nævner ikke på samme måde en sådan accept og alsidighed eller nuancering i opfattelsen af de kriminalitetstruede unge hvilket ikke nødvendigvis er ensbetydende med at de ikke er enige i dem, men dog at de ikke er nær så bevidste eller opmærksomme på disse forhold. Det almindelige politi forventer i højere grad visse vanskeligheder forbundne med kriminalitetstruede unge, og anskuer dermed i højere grad end SSP betjentene de kriminalitetstruede unge som en stigmatiseret gruppe. Dette fremstår også af de almindelige betjentes holdning til det aktuelle straffesystem i forhold til hvilket de hævder at

"Der skulle strammes op omkring reglerne for ungdomskriminalitet især fordi mange af dem er indvandrerdrengene, der kun forstår en form for konsekvenspædagogik. De kan simpelthen ikke forstå, hvorfor de skulle holde op med at stjæle, fordi der er en der pænt beder dem om det og oven i købet giver dem et lift hjem" (bilag9:4).

Også en af SSP betjentene hævder at de unge har brug for at mærke nogle flere konsekvenser ved deres kriminelle handlinger for at *"de kan opleve at det bliver taget alvorligt det de går og laver"*. Men samtidig forklarer SSP betjentene at samfundet som helhed og ikke mindst de unges forældre bærer en stor del af ansvaret for de unges kriminalitet. Det er altså ikke udelukkende de unges dårlige opdragelse, mangel på respekt eller kynisme der gør at de er kriminelle, hvilket en SSP betjent understreger med følgende udtale:

"Jeg synes samfundet har en stor del af ansvaret...(..). Jeg har eksempelvis en familie jeg kommer på hjemmebesøg i hvor der er en 11-årig pige der har fået alkoholforgiftning fordi hun har gået og købt alkohol i en kiosk, og vi går jo så ud i kioskerne og orienterer om, at vi ikke vil finde os i de sælger til mindreårige, og at vi jo får mange oplysninger i ungdomsmiljøet om hvor de kan få tingene, og hvis vi hører det går vi til myndighederne" (bilag7:6).

Andre SSP betjente udviser ligeledes sympati og forståelse for kriminalitetstruede unge idet han hævder følgende:

"Jeg prøver at arbejde med børnene på lige fod som alle andre mennesker, for jeg tror, at inden i er mange af dem, som børn altid har været – de er bange og savner identitet – derfor går de ind i en bande, derfor søger de styrke, identitet og selvtillid gennem kriminalitet" (bilag6:5).

Samlet set viser projektets empiriske del at det almindelige politi har et langt spinklere grundlag af basere bevidste og ubevidste forventninger på og at deres forventninger umiddelbart bærer præg af, at deres mødesituationer med de unge ofte er anstrengte og præget af afmagt fra politiets side. SSP betjentene har et langt bedre, mere nuanceret og mere positivt forhold til de unge og deres forventninger bærer præg af dette gensidige kendskab mellem parterne.

Hermed fortsættes diskussionen omkring forventninger hos de kriminalitetstruede unge.

4.2.3. De unges forventninger til hinanden, til politiet og til SSP politifolk

- Om identitet og roller -

Oven for blev det diskuteret hvorledes et individ bliver involveret i at opretholde et bestemt selvbillede og bestemte forpligtelser. Følgelig kan det nu tilføjes at individet bliver afhængig af og automatisk forventer at andre vil behandle ham/hende derefter (Goffman2004:79). Da individet har etableret sig selv som den type person, der behandler andre på en bestemt måde og som andre behandler derefter, må individet hele tiden sørge for at sætte sig selv i en sådan position så det er muligt at optræde som og være den type. Heri ligger det problematiske ved kriminalitetstruede unges identitet. De skaber og genskaber denne uheldige rolle og ligeledes medvirker personer omkring dem, inklusiv SSP politibetjenten ved sin blotte tilstedeværelse, til at skabe og fastholde den unge som typen der laver kriminalitet.

Ikke mindst er de unges indbyrdes forventninger til hinanden med til at fastholde dem i deres roller. Det empiriske materiale viser, at de unge betragter og omtaler hinanden som kriminelle, de har altså en forventning til sig selv og hinanden om, at de er kriminelle og bliver opfattet således. Det er *blandt andet* kriminaliteten og ”deres fælles rolle-identitet” som kriminelle der binder de unge sammen og skaber en kollektiv identitet og et stærkt gruppetilhørsforhold.

De unge forklarer at ”*man godt kan være flink selvom man er kriminel*” men at lærer og klassekammerater er bange for dem fordi de er kriminelle. Mindst ti piger er gået ud af den ene drengs klasse fordi han er kriminel og lærere og forældre udtrykker glæde over at drengen snart skal flytte klasse hævdes det. De unge forklarer at ”*de voksne mennesker de tænker at vi er forbandede og at vi bare er kriminelle og de kan ikke lide os, men der er nogle der synes vi er okay, det er dem der kender os*”. De unge forventer at blive mødt negativt af samfundet generelt og formoder kun at visse personer der kender dem godt fatter sympati for dem og forstår dem. Disse unge er miskreditterede.

SSP betjenten kan for nogle unge være et eksempel på en voksen, der kender dem og som viser interesse og en vis forståelse for dem , hvorfor de oplever at han delvist ”synes de er okay”. Delvist er

de unge dog samtidig bevidste om SSP betjentens virke og ønske om at de stopper med at lave kriminalitet:

”Jeg tror han bedre kan lide os end de andre på skolen fordi dem kender han jo ikke, men os snakker han med og kender vores søskende og forældre også..(..).. Men han synes nok vi er sådan nogle der bare laver ballade, men han gider godt og snakke med os og han ser altid glad ud” (bilag12:1).

I udtalelsen ligger der samtidig et håb eller et ønske snarere end en forventning om, at det forholder sig sådan, at betjenten bedre kan lide ”dem” end ”de andre”. Det kan tyde på at de unge har glæde af en voksen der lytter til dem og holder øje med dem og de forventer til dels at SSP betjenten udfylder denne funktion for dem.

Der er imidlertid andre unge der tilsyneladende i højere grad forventer at SSP betjenten vil være en hæmsko for de unges udfoldelse end en støtte og hjælp. Denne forventning kan hævdes til dels at være berettiget da SSP betjentens funktion naturligvis også består i at hindre og opklare kriminalitet. Men også disse unge accepterer umiddelbart SSP betjentens færden på de unges ”territorier” idet de som de øvrige kriminalitetstruede unge hilser på og taler lidt med SSP betjenten, som de dog samtidig er påpasselige med ikke får for mange oplysninger. De unge søger i udstrakt grad at skjule deres ugeringer hvilket er forståeligt og naturligt, og de hævder i denne forbindelse at *”han er nem at narre for han tror bare på det vi siger”*. De unge har altså en forventning om at de kan skjule kriminaliteten for SSP betjenten.

Omvendt har SSP betjenten en forventning om at de unge er åbne og ofte samtalevillige også når det drejer sig om kriminalitet. Men samtidig erkender SSP betjentene at deres funktion i sig selv udgør ”en trussel” for de unge hvorfor SSP betjenten ikke i alle tilfælde kan forvente at få den fulde sandhed fra de unge selv. En SSP betjent fortalte om en episode, hvor ”det kom bag på ham at en ung fyr betjenten kender fra sit arbejde havde løjet over for ham om en lovovertrædelse den unge havde foretaget”, hvilket indirekte siger noget om SSP betjentens forventninger, som i det nævnte tilfælde ikke blev indfrie. På denne baggrund må det konkluderes at der i et vist omfang er overensstemmelse mellem de unge og SSP betjentens gensidige forventninger om forståelse, men også delvist uoverensstemmelser i den udstrækning, SSP betjentene overvurderer fortroligheden med de unge og omvendt.

Nogle forventninger om fx krænkelser kan give anledning til stærk indignation, hvilket eksempelvis ses ved de unges frastødning af politiet. Forventninger til politiet om at disse vil skabe ubehag for de unge, medfører at de unge bandlyser politiet, de lukker moralsk og følelsesmæssigt af over for det almindelige uniformerede politi:

”Panserne de tror bare de kan snuppe os i noget men det kan de ikke, de ved ikke hvad vi laver..(..).. vi har tavshedspligt over for hinanden, der er ikke nogle der sladrer til politiet vel for de ved godt de dør hvis de gør det” (bilag 11:4).

Om end de unge formår at rette op på deres karakterbrist og blive lovlydige, så risikerer de fortsat at være stemplede nu blot som dem, der *har* haft en bestemt karakterbrist:

”Når en korrektion er mulig bliver resultatet som oftest ikke, at den pågældende erhverver sig fuldt normal status, men snarere at han fra at være en person med en bestemt skavank forvandles til en person, som er kendt for at have frigiort sig for en bestemt skavank” (Goffman 1975:22)

SSP betjenten er i og for sig med til at fastholde individer i dette dilemma da betjenten et godt stykke tid efter en hver kriminel gerning vil holde øje med og opsøge den pågældende unge, naturligvis i den gode hensigt at hjælpe den unge med ikke at ryge tilbage i kriminalitet igen.

Forventninger hos hhv. kriminalitetstruede unge og politifolk blev diskuteret primært ud fra teori om stigma, identitet og roller. I det følgende opsamles de væsentligste punkter i diskussionen i projektets konklusion og afslutningsvist vil problemstillingen blive perspektiveret ud fra Foucaults teorier.

5. Konklusion

Problemformuleringen spørger for det første til karakteristika ved mødesituationer mellem kriminalitetstruede unge og politiet, herunder hhv. ”almindelige politibetjente” og politibetjente der er fuldtidsansatte i SSP samarbejdet.

Der kan skelnes mellem tre overordnede former for mødesituationer nemlig 1) når ung(e) pågribes i kriminelle handlinger og ”det almindelige politi” bliver tilkaldt, 2) på gadeplan kan der opstå mødesituationer mellem unge og det almindelige politi (gadepatrulje) hhv. SSP betjente (opsøger ”de unges væresteder”) og endelig 3) ved hjemmebesøg af SSP betjenten i den unges hjem. Der har vist sig at være afgørende forskelle i mødesituationerne alt efter om det almindelige politi eller SSP betjenten er indblandet. Mødesituationernes forskellighed kan analyseres og diskuteres i forhold til Goffmans teorier om adfærd og opførsel, ansigtsarbejde, forlegenhed og roller samt frontstage og backstage optrædener.

Mødesituationer mellem det *almindelige politi* og kriminalitetstruede unge er præget af gensidig mangel på kendskab og tolerance og desuden af et udpræget asymmetrisk sæt af adfældsregler hos parterne. I de unges terminologi er god opførsel lig med ”farlig” opførsel, udfordrende, grænseoverskridende og kriminel opførsel, mens god opførsel for politiet er lovlig og eksemplarisk opførsel, der ikke er uroskabende eller grænseoverskridende. Det uniformerede politi søger at opretholde en symbolsk status over for de unge, mens de unge møder politiet med foragt og modvilje,

delvist på grund af den trussel politiet udgør i forhold til at bringe de unge i forlegenhed og skam over for forældrene såfremt sandheden om de unges kriminalitet afsløres.

Mødesituationer mellem SSP betjente og kriminalitetstruede unge er præget af mindre asymmetri og mere åbenhed, forståelse og tillid grundet det bedre kendskab parterne har til hinanden og grundet omstændighederne for mødesituationerne. SSP betjentene møder oftest de unge på *deres* præmisser og på deres "territorier" i civil påklædning og med andre formål og retningslinier end det almindelige politi. Det er eksempelvis mere tilladeligt for SSP betjenten at være vidne til drengestreger eller småkriminelle foretagender uden at gribe ind umiddelbart ligesom SSP betjenten har den fornødne tid til at omgås de unge alene med det formål at lære dem at kende. Der er imidlertid forskel på mødesituationerne alt efter om de foregår i de unges hjem eller på gadeplan. Ved SSP betjentens hjemmebesøg hos de unge oplever de unge rollekonflikter ved konfrontationen med deres kriminelle roller i forældrenes påhør. Ifølge Goffmans teorier kan individer optræde hhv. frontstage og backstage alt efter behovet for at iscenesætte sig selv og det kan hævdes at SSP betjenten modsat den almindelige betjent kender til begge disse optrædener hos de unge i kraft af de forskellige mødesituationer.

Problemformuleringen spørger for det andet til parternes forventninger til hinanden i mødesituationer og disse kan diskuteres bl.a. ud fra teori om stigma, identitet og roller. Nogle unge oplever og forventer af det almindelige politi og samfundet i øvrigt en form for stigmatisering i forhold til deres lovovertrædende adfærd og til dels deres etniske oprindelse. Denne gruppe kan benævnes de miskrediterede mens en anden gruppe kriminalitetstruede unge er potentielt miskrediterede. Forventningen bekræftes delvist af det almindelige politi der forventer at kriminalitetstruede unge ofte er "nogle hårde negle" der ikke lytter til politiet og ikke udviser respekt for systemet, og som ofte har anden etnisk oprindelse end dansk. Det almindelige politi beretter imidlertid også om ikke-stigmatiserede unge der har begået lovovertrædelser. Af SSP betjentene forventer de unge at blive mødt med større forståelse og accept hvilket også synes at være tilfældet. SSP betjentene udtrykker i høj grad en forventning om at "enhver kan have i problemer uanset forhold til skole, kammerater, socioøkonomiske forhold osv." og at de unge bag deres facader er bange og savner identitetstilhørsforhold. Såvel de unge som SSP betjentene beskriver samtidig deres indbyrdes forhold og gensidige forventninger som tvetydige i den forstand, at de "er næsten venner" men samtidig er SSP betjenten på arbejde og har derfor samtidig en rolle som betjent. Det kan konkluderes at der er en vis uoverensstemmelse mellem SSP betjentenes forventninger til de unge idet betjentene forventer større åbenhed og oprigtighed fra de unge end disse giver udtryk for og udviser over for SSP betjentene. SSP betjentene kan have en tendens til at overvurdere deres evne til at nå ind til de unge som hævder at "de kan narre SSP betjenten".

Endelig kan det konkluderes at ingen af parterne deltager som fuldstændige personer i mødesituationerne men i kraft af en bestemt rolle, som de hver især er med til at producere og reproducere i deres optrædener og forventninger til hinanden.

6. En Foucaultsk perspektivering af problemstillingen

Politiet og SSP samarbejdets opgave er bl.a. at afrette kriminalitetstruede unge og gennem en form for overvågning at forebygge kriminalitet. En sådan form for disciplinering og overvågning kan ifølge Foucaults makrosociologiske og genealogiske teorier betragtes som en af magtens teknikker der har til formål at fabrikere ”lydige, føjelige kroppe”, for at optimere og nyttiggøre dem i økonomisk og politisk henseende. Foucault advarer mod denne nye strafferationalitet da det kan hævdes at den er uigennemskuelig for individet, og at vores moderne strafferationalitet og retssystem har bevæget sig ind på et vovet område. Foucault udtrykker således:

”Under navn af forbrydelse og lovovertrædelse dømmer man nok fremdeles juridiske genstande som er defineret ved loven. Men samtidig dømmer man lidenskaber, instinkter, anomalier, vaner, mistilpasninger, virkninger af miljø og arv. Man straffer voldshandlinger men herigennem også aggressivitet som karaktertræk..”(Foucault1977:21)³⁵.

Der kan hævdes at ligge en fare i at det moderne retssystem dømmer over for ”sjælen”, tanken, viljen og tilbøjeligheder. Systemet er i den grad opmærksom på kriminalitetstruede unges anderledes karaktertræk, betjente, lærere og andre hæfter sig ved disse aldersbetingede, forbipasserende skævheder hos de unge og gør egenskaberne til fakta hos de unge. Individet med anderledes vaner, instinkter eller temperament udstødes af samfundet, indtil sådanne egenskaber hos individet tilpasses de af samfundet formulerede normer, der konstant forsvares. Frem for at ændre samfundsnormer eller samfundsforhold der fordrer kriminalitet forsvares disse med forvisningen om at afvigere er samfundets fjende. Foucault hævder at

”..retten til at dømme og straffe har forskudt sig fra at være herskerens hævn til at være samfundets forsvar. Men nu udgøres den af så stærke kræfter, at den næsten er blevet endnu mere frygtelig” (Foucault1977:84).

Vores moderne strafferationalitet sammenlignes med tidligere tiders straffesystem der udgjordes af fysisk tortur bestemt og udøvet af en hersker alene. Udviklingen mod de mere humane straffe vi kender i dag er naturligvis positiv på mange måder men fører også risici med sig som det fremgår af Foucaults genealogiske teori i ”Overvågning og straf”. Ifølge Foucault ændres straffens genstandsfelt således gennem historien mens det forbliver konstant for eksempelvis Durkheim som til enhver tid hævder at genstandsfeltet er moralens funktion.

---

³⁵ Jeg har valgt at oversætte citaterne fra norsk til dansk.

Politi og SSP samarbejdets funktion som en del af ”disciplinær- og overvågningssamfundet” vi lever i, kan delvist problematiseres ud fra en foucaultsk optik, men samtidig kan SSP samarbejdets målsætning om ”specifikke indsatser” hævdes at være et skridt i rigtig retning. Dette i form af den heri indbyggede hensyntagen til den unge og den strafferetlige målsætning om at konkrete afgørelser er åbne for skøn og vurderinger i forhold til individet. Foucault har netop efterlyst nuancering i vores retssystem:

”..hvis jeg forråder mit land bliver jeg indespærret, dræber jeg min far bliver jeg indespærret, alle tænkelige forbrydelser og afvigelser bliver straffet på samme ensformige måde. Jeg synes jeg ser en læge for mig som foreskriver samme medicin til alle sygdomme”(Foucault1977:107).

Problematikken som citatet henviser til, tages der for så vidt højde for i dag hvad angår *unge* lovbyggere. Men samtidig åbner den individuelle hensyntagen op for en yderligere problematik idet ”ikke-juridiske instanser” som sagsbehandlere, pædagoger, lærere, læger eller psykologer indblandes i juridiske afgørelser.

Antallet af disciplinære institutioner øges. Disciplineringen samt overvågningen og den iboende strafferationalitet gennemsyrrer efterhånden samfundet, fordi den som en af magtens teknikker genfindes i alle sociale relationer. Ligeledes øges antallet af samfundets kontrol- og overvågningsfunktioner. I skoler kontrolleres børns læsefærdigheder, på gader overvåges samfundets individer og politi samt SSP betjente patruljerer i stigende grad på særlige områder og overvåger kriminalitetstruede unge. Ud fra dette perspektiv kan det synes tilnærmelsesvist forståeligt at kriminalitetstruede unge yder en vis form for modmagt over for systemet og at mødesituationer mellem politifolk og kriminalitetstruede unge kan være problematiske. Det kan på denne baggrund hævdes at samfundets håndtering af ungdomskriminalitet og herunder SSP samarbejdet fremtidigt skal udvikles med en vis varsomhed, både af hensyn til den generelle samfundsudvikling og for at opnå den bedste løsning på ungdomskriminalitet som muligt.

Primær litteratur (Litteratur der henvises direkte til i projektet)

Adler, Patricia A & Adler, Peter: "Observational Techniques". In: Denzin & Lincoln (eds): *Handbook of Qualitative Research*. Sage, 1994

Andersen, Dines og Ottosen, Mai Heide: *Børn som respondenter – om børns medvirken i survey*, Socialforskningsinstituttet 02:23, København 2002

Andersen, Heine og Kaspersen, Lars Bo: *Klassisk og moderne samfundsteori*, 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, 2000

Balvig, Flemming: *RisikoUngdom, ungdomsundersøgelse 1999*, Det Kriminalpræventive Råd, 2. reviderede oplag, 2002.

Denzin, Norman K: *Interpretative Interactionism*, Sage, kapital 6: "Doing Interpretation", 1989

Det centrale SSP-udvalg: *SSP-Danmarkskortet*, 2001

Fog, Jette: *Med samtalen som udgangspunkt*. Akademisk Forlag, København, 1. udgave, 3. oplag, 1997

Foucault, Michel: *Overvågning og straf*, RHODOS, 1977

Goffman, Erving: *En tekstsamling – Social samhandling og mikrosociologi*, Hans Reitzels Forlag, 2004

Goffman, Erving: *Stigma*, Gyldendal, Nordisk Forlag, 1975

Goffman, Erving: *Vores rollespil i hverdagen*, Pax Forlag A/S, 1992

Greve, Vagn: *Straffene*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1. udgave, 1. oplag, 1996

Jappe, Erik: *Indsigt: Børne- og ungdomskriminalitet*, 1. udgave, 1. oplag, Forlaget Kolibri, 1998

Kvale, Steiner: *InterView*. Hans Reitzels Forlag, 1997

Kyvsgaard, Britta og Clausen, Susanne: *Kriminalitetsniveauet i kommuner og politikredse: En modelafprøvning*, Forlag Justitsministeriets Forskningsenhed, 2003

Neuman, W. Lawrence: *Social Research Methods*. Allyn & Bacon, fourth edition 2000

Olsen, Poul Bitsch og Pedersen, Kaare: *Problemorienteret Projektarbejde*", Roskilde Universitetsforlag, 2. udgave, 1997:149

Ros, Tine og Lauritzen, Kristina: *Rodløs – samtaler med unge kriminelle*, Forlaget Documentas, 2004

Thagaard, Tove: *Systemstik og Innlevelse*. Fagbokforlaget, 2002

Voldssekretariatet: *Kvalitetsmål for SSP samarbejdet*, Forlag Voldssekretariatet, 2000

Winsløw, Jacob Hilden: *Videnskabelige Hverdag – en sociologisk undersøgelse af forholdet mellem praksis og selvforståelse*. Forlaget SOCPOL, Narayana Press, 1991

Zeuner, Lilli og Højland, Jeppe: *Unge i det kriminelle felt – et studium af forskningslitteratur*, Socialforskningsinstituttet 03:09, København 2003

Sekundær litteratur

Balvig, Flemming m.fl.: *Ungdomssociologi*, 1.udgave, 1.oplag, Columbus, 2001

Bonke, Jens og Carøe, Connie: *En forstærket indsats over for kriminalitetstruede børn og unge – en evaluering*, Socialforskningsinstituttet 01:9, København 2001

Børnepanel rapport, Børn og politik, Dansk Ungdoms Fællesråd, Børnerådet, 1.oplag, 2003

Christoffersen, Mogens Nygaard: *Risikofaktorer i barndommen – en forløbsundersøgelse særligt med henblik på forældres psykiske sygdomme*, Socialforskningsinstituttet 99:18, København 1999

Denzin, Norman K: *The Research Act. A Theoretical Introduction to Sociological Methods*, Prentice Hall, kapitel 10: “Strategies of Multiple Triangulation”, 1989

Denzin, Norman K & Lincoln, Yvonna S: „Introduction – Entering the Field of Qualitative Research”. In: Denzin & Lincoln (eds.): *Handbook of Qualitative Research*. Sage, 1994

Ehn, Billy & Löfgren, Ovar: “Tolkning og analysemetoder”. In: Ehn, Billy & Löfgren, Ovar: *Kulturanalyse. Et etnologisk perspektiv*. Liber, 1986

Ekspertgruppen om ungdomskriminalitet: *Rapport om ungdomskriminalitet*, Rigspolitiets Trykkeri, 2001

Goffman, Erving: *Anstalt og menneske*, 10.oplag, Jørgen Paludans Forlag, 2001

Haste, Gorm & Mortensen, Nils: “Sociale samhandlingsteorier”. I: Andersen, Heine & Kaspersen, Lars Bo (red.): *Klassisk og moderne samfundsteori*. Hans Reitzel, 2000

Jeppesen, Kirsten Just: *Børns kriminalitet, forsøgserfaringer fra en hurtig forebyggende indsats*, Socialforskningsinstituttet 97:18, København 1997

Juul, Søren og Ertmann, Bo: *Gadebørn i Storkøbenhavn*, 2. oplag, Socialforskningsinstituttet, 1991

James, Allison m.fl.: *Den teoretiske barndom*, 1. udgave, 1. oplag, Gyldendal, Socialpædagogisk Bibliotek, 1999

Kriminalpolitisk forening KRIM: *Livet bag tremmerne*. Kriminalpolitisk forening KRIM, 1. udgave, 1992

Lauesen, Torkil: *Fra forbedringshus til parkeringshus – magt og modmagt i Vridsløselille Statsfængsel*, Hans Reitzels Forlag, 1998

Mathiesen, Thomas: *Kan fængsel forsvares?*. Forlaget SOCPOL, 1988

Punch, Maurice: "Politics and Ethics in Qualitative Research". In: Denzin, Norman K & Lincoln, Yvonna S (eds.): *The Landscape of Qualitative Research. Theories and Issues*. Sage, 1998

Bilagsoversigt

Bilag 1: Børne- og ungdomskriminalitet i tal

Bilag 2: SSP samarbejdets historie og formål

Bilag 3: Om Børnerådet og deres opslag

Bilag 4: Information sendt ud til rådgivningscentre, skoler mv. – forsøg på at skabe kontakt til feltet

Bilag 5: Spørgeguide til hhv. unge, almindelige politi og SSP politi

Bilag 6: Interview med SSP betjent A

Bilag 7: Interview med SSP betjent B

Bilag 8: Interview med almindelig politibetjent A

Bilag 9: Interview med almindelig politibetjent B

Bilag 10: Observationsnoter – ”Med SSP betjent på arbejde”

Bilag 11: Fokusgruppeinterview med unge

Bilag 12: Uformelle samtaler med unge

Transskribering og kondensering af interview

Som bilag er vedlagt alene de interview der direkte citeres fra og henvises til i projektet. For at gøre bilagsmaterialet mere overskueligt er interview transskriberinger blevet fremstillet ud fra en form for meningskondensering. Disse er søgt udformet således at rækkefølgen i det oprigtige interview nogenlunde bevares hvilket giver mulighed for at vurdere udtalelser ud fra sammenhængen. Udtalelser om emner der ligger uden for projektets interesseområde er skåret fra i kondenseringerne.